

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

B) cikk

(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Q) cikk

- (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.
- (3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

M.) cikk

(2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.

1 KÖZVETLEN ÉRINTETTSÉG KIFEJTÉSE

Az Abtv. 26. § (2) bek. szerint az Alkotmánybíróság eljárás akkor kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha a) az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének hatályosulása folytán közvetlenül bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem és b) nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló bírósági eljárás.

1.1 TÉNYÁLLÁS

Az indítványozó, [REDACTED] [REDACTED] adóssal szemben a [REDACTED] [REDACTED] végrehajtást kérő kérelmére [REDACTED] közjegyző 31014/Ü/793/2011/4. sorszám alatt végrehajtási záradék kiállításával indította meg a bírósági végrehajtási eljárást 2011. október hó 26. napján, mely ügyben [REDACTED] 281.V.2329./2011 számon foganatosította a végrehajtást.

Az adós a végrehajtás megszüntetési iránt pert indított. A végrehajtást a Miskolci Törvényszék 2.Pkf.21.908/2012/4. sorszám alatti végzésében a 281.V.2329./2011. számú folyamatban lévő végrehajtási eljárást a Tiszaújvárosi Járásbíróság előtt 3.P.20.253/2012. szám alatt folyamatban lévő végrehajtás megszüntetése iránti per jogerős befejezéséig felfüggesztette 2012. október 31. napján.

Ezt követően a Tiszaújvárosi Járásbíróság előtt elsőfokon a 3.P.20.106/2013/9. számon majd a felperesek fellebbezése folytán a Miskolci Törvényszék 2.Pf.21.032./2013/12. számú 2013. október 1. napján hozott jogerős ítélete a végrehajtási eljárást megszüntette.

A jogerős ítélettel szemben az alperes terjesztett be felülvizsgálati kérelmet, amely felülvizsgálati eljárás jelenleg a Kúria előtt van folyamatban Pfv.I.20.021/2014 szám alatt.

Mindeközben, 2013. december 16. napján a Kúra Polgári Kollégiuma a kollégiumvezető indítványa alapján, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 34. § (4) bekezdés b) pontja alapján jogegységi tanácsként eljárva a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdések tárgyában a joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében meghozta a 6/2013 jogegységi határozatot.

A jogegységi határozat ezért kihat a felperes és a per alperese között kötött fogyasztói kölcsönszerződésre és kihat a felek Pfv.I.20.021/2014 szám alatt folyamatba tett felülvizsgálati eljárásra, a kötelező jogértelmezésen keresztül. A panaszos álláspontja szerint a 6/2013 jogegységi határozat normatív szabályozás szándékával beavatkozik a panaszos polgári jogi jogviszonyába, és megváltoztatja annak a tartalmát. Az indítványozónak további jogorvoslat nincs biztosítva. Továbbá a jogegységi határozat beavatkozik a panaszos polgári peres eljárásába is, mert gátolják annak törvény szerinti menetét, ezzel sérti a jogegységi határozat a Pp. szabályait is.

A 6/2013 PJE határozata sérti a Pp. a keresethez kötöttségre vonatkozó szabályait is (Pp. 3. § (2) bekezdésében és a Pp. 215. §-ába foglaltak), mivel megtiltja az adott szerződéssel kapcsolatban annak a jogi ténynek, és jogviszonynak a bírósági vizsgálatát, amelyre a kereset vonatkozhat. Nevezetesen azt, hogy a deviza-nyilvántartású jelzáloghitelek befektetéssel vegyes tartós jogviszonyt hoztak létre a pénzügyi és az adós között, és ezt a pénzügyi terméket a pénzügyi és az adós között csak ekként értékesíthette volna.

Ugyanakkor megtiltja annak is a vizsgálatát, hogy a befektetés nem elkülöníthető, hanem szerves része ennek a jogviszonynak, és hitelkonstrukciónak. A befektetés-tőkeforma (szintetikus deviza) nélkül ez a pénzügyi termék nem létezhet, és ez kihat az adós devizakitettségre, és a hiteltörlesztés terhe befektetési teher egyben, aminek sem a hitelkockázata, sem az adós teljesítőképessége erre vonatkozóan nem jelent meg az adós tájékoztatásában, sem az adósminősítése során. Így ennek a pénzügyi terméknek a valódi tartalma, a bankrendszer egésze által el lett hallgatva. Ezért ennek a pénzügyi terméknek az értékesítése, így a szerződés megkötése is az adós részéről a szerződési akarat hiányában szenved.

Az Alkotmánybíróság a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény egyes rendelkezései alkotmányellenességéről szóló 33/2012. (VII. 17.) AB határozatában az érintettség, az alkotmányjogi panasz befogadhatósága kapcsán leszögezte: "... a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek. Az Alkotmánybíróság a panaszok befogadhatóságának elbírálása során érintettnek tekintette azokat az indítványozókat, akiknek az

ügyében a támadott jogszabály alkalmazása, azaz végrehajtása megkezdődött, illetve a köztársasági elnöki határozatban foglalt felmentéssel teljesült. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az érintettség abban az esetben is megállapítható, ha jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények még nem történtek, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik...”

A tényállás alapján és a 33/2012. (VII 17.) AB határozatában foglaltakra tekintettel a befogadhatóság szempontjából releváns érintettség a panaszos oldalán fennáll.

1.2 HATÁRIDŐ SZÁMÍTÁSA

Az indítványozó által a 2. és 3. sorszámon jelölt (a 2014. évi XXXVIII. törvény 16. § -a és a 2014. évi XL. törvény 38. § -a) vonatkozó panaszok tekintetében a határidő számításához szükséges adatok közlése:

- A 2014. évi XXXVIII. törvény 2014. július 26. napján lépett hatályba, miután a Magyar Közlöny 2014. évi 98. számában, 2014. július 18. napján ki lett hirdetve. Az alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított 180 napon belül lehet benyújtani (Abtv. 30. §. (1) bek.). Az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidő még nem telt le.
- a 2014. évi XL. törvény 2014. november 1. napján lépett hatályba miután a Magyar Közlöny 2014. évi 137. számában, 2014. október 6. napján ki lett hirdetve. Az alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított 180 napon belül lehet benyújtani (Abtv. 30. §. (1) bek.). Az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidő még nem telt le.

1.3 JOGI HÁTTÉR

1.3.1 Nemzeti jog

Alaptörvény 25. cikke

(3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

2011. évi CLXI. törvény a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról

24. § (1) A Kúria

c) a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz,

A 6/2013 PJE határozat releváns rendelkezései

A deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések (a továbbiakban: deviza alapú kölcsönszerződések) devizaszerződések. (A határozat 1. pontja)

1. A deviza alapú kölcsönszerződések elterjedésekor jogszabály nem határozta meg a deviza-alapú kölcsön fogalmát, ugyanakkor a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíjmutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet (THM 1. rendelet) 11/B. §-ában és 13. §-ában – a fogalom meghatározása nélkül – a THM kiszámításával

összefüggésben megtalálhatóak voltak a jogintézményre vonatkozó szabályok. (A határozat III. / 1. pontja)

Megállapítható tehát, hogy a jogszabályok igen következetlen megnevezéseket használtak a konstrukció elnevezésére, és az egyes jogszabályok részben eltérő módon definiálták a deviza alapú kölcsönt. (A határozat III. / 1. pontja)

A deviza alapú kölcsön mögött – figyelemmel a pénzügyi intézményekre vonatkozó közjogi jellegű szabályokra – devizaforrás áll. Annak vizsgálata, hogy egy konkrét szerződés mögött van-e devizaforrás lehetetlen és egyben szükségtelen is a perekben. (A határozat III. / 1. pontjának 7. francia bekezdése)

A deviza alapú kölcsönszerződéseknel nem kellett az adós részére a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (Bsz.) 40-42. §-a szerinti tájékoztatást nyújtani. E törvény 2007. december 1-jén lépett hatályba, így a korábban kötött szerződésekre akkor sem lenne visszamenőleges hatálya, ha egyébként ezen törvény rendelkezései a deviza alapú kölcsönszerződésekre kiterjednének. A hivatkozott törvény tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó rendelkezései befektetési szolgáltatási tevékenység körében kötött szerződésekre vonatkoznak, melyek körét az 5. § tételesen felsorolja.

E körbe a deviza alapú kölcsönök tipikus esetben nem tartoznak, kivéve, ha a deviza alapú hitel egyben befektetési hitel.

Befektetési hitel kivételével, a deviza alapú kölcsön nyújtása során a pénzügyi intézmény pénzt biztosít az adós számára nevesített vagy nem nevesített célra, ezzel szemben befektetési szolgáltatási tevékenység esetén a befektetési szolgáltató az ügyfél pénzével végez pénzügyi eszközre vonatkozó különböző műveleteket. (A határozat III. / 3. pontjának 8. francia bekezdése)

2014. évi XXXVIII. törvény

16. § A bíróság a külön törvényben meghatározott intézkedésig, de legkésőbb 2014. december 31. napjáig hivatalból felfüggeszti – a 6. alcímben szabályozott per kivételével – azt a peres eljárást, amelynek a tárgya részben vagy egészben a 3. § (1) bekezdése vagy 4. § (1) bekezdése szerinti szerződéses kikötés, illetve amely pert az ilyen szerződéses kikötésen is alapuló követelés érvényesítése iránt a pénzügyi intézmény indított a fogyasztóval szemben. A bíróság a felfüggesztés tárgyában tárgyaláson kívül is határozhat. Az eljárás felfüggesztésére a Pp. 155. §-ában foglaltakat megfelelően alkalmazni kell azzal, hogy a felfüggesztést elrendelő bírósági határozat ellen fellebbezésnek nincs helye.

2014. évi XL. törvény

38. § (1) A 2014. évi XXXVIII. törvény 16. § (1) bekezdése alapján külön törvényben meghatározott intézkedésig, de legkésőbb 2014. december 31. napjáig felfüggesztett eljárásokat a bíróság 2014. december 31. napjától külön törvényben meghatározott intézkedésig, de legkésőbb 2015. december 31. napjáig ismételen hivatalból felfüggeszti.

(2) E rendelkezés hatálybalépését követően a 2014. évi XXXVIII. törvény 16. § (1) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az eljárásokat a bíróság a külön törvényben meghatározott intézkedésig, de legkésőbb 2015. december 31. napjáig függeszti fel hivatalból.

2 ALKOTMÁNYJOGI PANASZ

A 2014. évi XXXVIII. törvény és a 2014. évi XL. törvény tekintetében:

A 2014. évi XXXVIII. törvény 16 § -a akként rendelkezik, hogy a bíróságnak hivatalból fel kell függesztenie azt a peres eljárást, amelynek a tárgya részben vagy egészben a 3. § (1) bekezdése vagy 4. § (1) bekezdése szerinti szerződéses kikötés. A felfüggesztő végzéssel szemben fellebbezésnek nincsen helye. A 2014. évi XL. törvény 38. §. -a akként rendelkezik, hogy a 2014. évi XXXVIII. törvény 16 § -a alapján felfüggesztett pert meghatározott intézkedésig, de legkésőbb 2015. december 31. napjáig a bíróság ismételten hivatalból felfüggeszti.

Az indítványozó álláspontja szerint mindez sérti az Alaptörvénybe foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát és a sérti az uniós jog által a magánszemélyekre ruházott fogyasztói jogokat.

A törvény hatálya alá tartozó perek nem csak magánjogi jogviták, hanem fogyasztói, fogyasztóvédelmi perek. A közösségi jog, mint az elsődlegesen alkalmazandó jog alapján, a nemzeti jog alkalmazását csak az adós, a fogyasztó védelmére szigorúbb jogviszony szabályozás keretében tekinti jogszerűnek. Az 93/13 EKG irányelv (a fogyasztóvédelemről) a bevezető rendelkezéseiből következően azt a célt szolgálta, hogy az Európai Unió tagállamaiban kiemelt fontosságúvá vált fogyasztóvédelem területén a tisztességtelen szerződési feltételeket illetően egységes védelmet nyújtó, a fogyasztói jogokat egyértelműen meghatározó szabályozás valósuljon meg. A tagállamok az irányelv hatályba lépése után csak olyan szigorúbb szabályokat fogadhattak el vagy tarthattak hatályban, amelyek az irányelvben meghatározottakhoz képest magasabb szintű védelmet biztosítanak a fogyasztóknak (8. cikk).

A tagállamok szabályozási jogkörét az egyenértékűség elve és a tényleges érvényesülés elve korlátozza. A rendelkezések nem lehetnek kedvezőtlenebbek a hasonló jellegű belső esetekre vonatkozókhoz képest, és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jog által a fogyasztókra ruházott jogok gyakorlását. [lásd a C-618/10. Banco Español de Crédito ügyben hozott ítélet 46. pontját].

Az egyenértékűség elve szerint a bírósághoz fordulás azon eljárási szabályai, amelyek célja, hogy biztosítsák azoknak a jogoknak a védelmét, amelyeket a közösségi jog közvetlen hatálya az érintetteknek biztosít, nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló, belső jellegű keresetekre vonatkozóak [A C 317/08–C 320/08. sz., Alassini és társai egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2010., I 2213. o.) 48. pontja].

A tényleges érvényesülés elvéből az következik, hogy a nemzeti eljárásjog kialakítása nem eredményezheti a 93/13 irányelv által a fogyasztónak biztosított jogok érvényesítése akadályozását. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében minden esetben, amikor felmerül a kérdés, hogy valamely nemzeti eljárási rendelkezés lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi e az uniós jog alkalmazását, meg kell vizsgálni, hogy milyen e rendelkezésnek a különböző nemzeti hatóságok előtti teljes eljárásban betöltött helye, valamint alkalmazása és sajátosságai.

A törvény beavatkozik a fogyasztóvédelmi peres eljárásokba és gátolja annak a Pp. szerinti menetét.

Az Alaptörvény XXVIII) cikk (1) bekezdése szerinti alapjog kiterjed arra, hogy a bíróságok ésszerű határidőn belül bíráljanak el egy keresetet. A törvény beavatkozik a bírósági ügymenetbe azzal, hogy a 2014. évi XXXVIII. törvény 16. § -a rendelkezik arról, hogy a bíróságoknak abban az esetben is hivatalból fel kell függesztenie az előtte folyó peres eljárásokat, ha annak csak részben tárgya a törvény hatálya

alá tartozó tisztességtelen feltétel. A 2014. évi XL. törvény ezen perek ismételt felfüggesztését legkésőbb 2015. decemberéig rendeli el.

A törvény figyelmen kívül hagyja a perrendtartás szabályait azzal, hogy látszólagos keresethalmazat esetében a felperes adós fogyasztó eshetőleges kereseti kérelmeket ad elő. Ehetőleges kereseti kérelmek esetében felperes adós meghatározza a kérelmei vizsgálatának kért sorrendjét is.

A Kúriának a 2/2010. (VI. 28.) PK véleménye az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szerint:

3. a) *A keresethalmazat lehet személyi és tárgyi, együttes előfordulásuk esetén vegyes keresethalmazat. Ha az egyes keresetek egymástól kölcsönösen függnek, egymást kizárják, egyidejű létezésük csak átmeneti jellegű, és kielégítést csak az egyik nyerhet, a keresethalmazat látszólagos.*

4. a) *A bíróságnak csak a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget kell hivatalból észlelnie, ilyen ok pl., ha a felek a jogszabály által a szerződésre meghatározott alakíságot megsértették [Ptk. 217. § (1) bek.].*

A bíróságnak a szerződés létre nem jöttét is hivatalból, a semmisségi okok vizsgálatát megelőzően kell észlelnie.

6. a) *Ha a fél a keresetében semmisségi okra hivatkozik, a bíróságnak elsőként azt kell vizsgálnia. A bíróság csak ennek eredménytelensége esetén térhet át a fél által felhozott megtámadási okok, vagy egyéb igények megalapozottságának vizsgálatára.*

*A semmisségre alapított érvénytelenségi keresetben a fél által felhozott különböző semmisségi okok sorrendje a bíróságot nem köti. **A bíróság először a szerződés létrejöttével, vagy létre nem jöttével kapcsolatban felmerült kérdésekről határoz, illetve elsőként vizsgálhatja a hivatalból észlelt semmisségi ok fennállását.***

Mivel az egyes jogcímek logikai sorrendet alkotnak, a bíróság általában ezt a sorrendet köteles követni. Erre tekintettel – ha a perben ez iránt kétség merül fel – először a szerződés létrejöttéről, vagy létre nem jöttéről kell állást foglalnia. A szerződés létre nem jöttének észlelése éppúgy történhet hivatalból, mint a semmisségi ok észlelése.

Ha a szerződés létrejöttnek tekintendő, a bíróság elsőként a semmisségi okokat vizsgálja. A bíróság a bizonyítási eljárás nélkül is egyértelműen megállapítható semmisségi ok fennállását hivatalból elsőként megállapíthatja. Így szükségtelenné válik a fél által felhozott, esetleg bizonyításra szoruló semmisségi ok vizsgálata.

A bíróság csak a semmisségi okra hivatkozás eredménytelensége esetében térhet át a fél által felhozott megtámadási okokra vagy egyéb igényekre, pl. a szavatossági igény megalapozottságának vizsgálatára.

A kapcsolódó ítélkezési gyakorlatból:

BH 64/2013.

A bíróságnak először azt kell vizsgálnia, hogy a szerződés létrejött-e, volt-e feleknek szerződési akarata, ezt követően vizsgálandók a semmisségi, illetve megtámadási okok [Ptk. 205. §, 234. §, 236. §, Inyvt. 62. § (1) bek. a) pontja, 63. §].

Szegedi Ítéltábla Gf.30358/2011/17

A felperes az alperesek között létrejött haszonélvezeti jogot alapító szerződés kapcsán több kereseti kérelmet is előterjesztett. A Pp. 3. § (2) bekezdésében foglaltak szerint a bíróság - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. A kereseti kérelemhez kötöttség szabályát fogalmazza meg a Pp. 215. §-ának a rendelkezése is. Az érvénytelenségi perekben azonban a kereseti kérelemhez kötöttség szabálya maradéktalanul nem érvényesül. A bíróságnak - ha ez iránt a perben kétsége merül fel, illetve a fél arra hivatkozik -, először a szerződés létrejöttéről vagy létre nem jöttéről kell állást foglalnia, s ha a szerződés létrejöttnek tekintendő, elsőként a semmisségi okokat kell vizsgálnia, s csak a semmisségi okra való hivatkozás eredménytelensége esetében térhet át az egyéb igények megalapozottságának vizsgálatára. A fél által felhozott különböző semmisségi okok sorrendje azonban a bíróságot nem köti (Legfelsőbb Bíróság az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010. (VI. 28.) PK. vélemény 6. pont).

Fővárosi Ítéltábla Pf.20930/2009/12

A perbeli esetben a felperes vagylagosan két kérelmet terjesztett elő, ami azonban csak látszólagos keresethalmaz. Vagylagos kérelmek esetén a másodlagos kérelmet a bíróságnak akkor kell és lehet érdemben elbírálnia, ha az elsődleges kereset érvényesítése nem volt sikeres.

BH+ 2014.5.203

A látszólagos keresethalmazat esetében a félnek csak egyetlen egy keresete van, amellyel alanyi joga védelmét kívánja elérni.

Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII) cikk (1) bekezdésébe foglalt alapjog sérelmét abban látja, hogy a törvény rendelkezése az eljárás felfüggesztést rendeli abban az esetben is, ha a kereseti kérelemnek csak részben tárgya a törvény hatályába tartozó tisztességtelen szerződési feltétel. Ebből fakadóan az eljárás megakad és elhúzódik, ha a kereseti kérelemnek ugyan részben tárgya a törvény hatályába tartozó tisztességtelen szerződési feltétel, de a kereseti hierarchiában csak másodlagos, eshetőleges az erre vonatkozó kérelem, mivel az elsődleges kereseti kérelem a szerződés létrejöttére vagy létre nem jöttére irányul. Ezért valójában a bíróságnak csak akkor kell és lehet érdemben a törvény hatályába tartozó tisztességtelen szerződési feltétellel kapcsolatban a keresetet elbírálnia, ha az elsődleges kereset érvényesítése nem volt sikeres, vagyis a szerződés létrejötte megállapítható. Ezzel sérül az eljárás ésszerű határidőn belüli elbírálásának követelménye, mivel a törvény minden kereseti kérelemmel kapcsolatosan elrendeli a per felfüggesztését, holott ha az elsődleges kereseti kérelem sikeres és a szerződés nem is jött létre, abban az esetben törvény hatályába tartozó tisztességtelen szerződési feltételekkel kapcsolatos kérelem nem is bírálható el – amelyekre nézve a törvény jelenleg a per felfüggesztését elrendeli, az nem a kereset önállóan elbírálni rész (egymást kizáró).

Az indítványozó álláspontja szerint ezzel sérül az eljárás ésszerű határidőn belüli elbírálásának követelménye, ezzel a tisztességes eljáráshoz fűződő jog, a törvény nem is ésszerű, mert olyan kereseti kérelemre függeszti fel az eljárást több, mint 1 évre, melyet a bíróság valójában az elsődleges kérelem sikeressége esetén nem is kell érdemben elbírálnia.

Az indítványozó álláspontja szerint mindez sérti a közösségi jogban deklarált fogyasztói jogokat, az eljárás ilyen szabályozása sérti az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét. A 93/13 irányelv által a fogyasztónak biztosított jogok érvényesítését akadályozza.

3 ALKOTMÁNYJOGI PANASZ

A 6/2013 PJE határozat tekintetében:

Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria 6/2013 PJE határozata ellentétes az elsődleges alkalmazandó közösségi joggal, különösen annak a fogyasztókra ruházott jogaival, sérti a fogyasztókat megillető jogvédelmet, valamint ellentétben áll a Luxemburgi Bíróság kötelezően alkalmazandó határozataival és joggyakorlatával. Mindezzel a jogegységi határozat jogtalanul behatol a Közösség jogalkotói hatásköre alá tartozó területre.

Kérjük, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság, mivel a közösségi jog rendelkezéseinek értelmezése releváns az ügy elbírálása szempontjából, az EUMSZ 267. cikke alapján kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Bíróságnál.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria 6/2013 PJE határozatának alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt, mivel sérti az Alaptörvény C.) cikkének (1) bekezdését és a XXIV. cikk (1) bekezdését, az Alaptörvény 28. cikkét, az Alaptörvény B.) cikkének (1) bekezdését, az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdését, az Alaptörvény Q.) cikkét és az Alaptörvény M.) cikkének 2) bekezdését.

INDOKAINK

3.1 JOGEGYSÉGI HATÁROZATOK ALKOTMÁNYOSSÁGI VIZSGÁLATA

Az Alaptörvény 24.) cikkének értelmében az Alkotmánybíróság „felülvizsgálja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját.

Az 57/1991. (XI. 8.) AB határozatban kifejtett „élő jog” elmélete szerint a normaszöveget nem önmagában, hanem az érvényesülő, a hatályosuló és megvalósuló normát kell vizsgálni.

Mivel a jogegységi határozat a bíróságok számára kötelező, így az nem hagyható figyelmen kívül az adott jogszabályi rendelkezés élő tartalmának feltárásakor. E vizsgálat során az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy az alkotmányellenesség a vizsgált jogi szabályozásból fakad (és a jogegységi határozat csupán e szerint „értelmezett”), vagy alapvetően nem a jogszabályból, hanem az alkotmányellenesség a jogegységi határozat tartalmából fakad. Mindezekre tekintettel az AB arra a következtetésre jutott a fentebb megjelölt ügyben, hogy hatáskörébe tartozik a jogegységi határozat alkotmányossági felülvizsgálata.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 32/A. § (1) bekezdéséből vezette le, hogy utólagos normakontroll hatáskörében vizsgálat tárgyává teheti a Legfelsőbb Bíróság jogegységi határozatát. Az Alkotmánybíróság határozatában leszögezte: „az Alkotmánybíróságnak - alkotmányos jogállásából eredő - azon gyakorlatából, hogy utólagos normakontroll hatáskörébe tartozik valamennyi norma alkotmányossági vizsgálata, az következik, hogy hatáskörébe tartozik a jogegységi határozat alkotmányossági vizsgálata, s ha az - a törvény egyéb lehetséges értelmezési tartományától eltérően - alkotmányosértő, akkor annak megállapítása.” [42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 514.; (a továbbiakban: Abh.).] Az Alkotmánybíróság e döntésében megállapította a 3/2004. BJE határozat alkotmányellenességét és határozatának kihirdetése napjával azt megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság a 12/2001. (V. 14.) AB határozatában vizsgálta azt a kérdést, hogy az Alkotmány alapján a jogegységi határozatok „bíróságokra kötelezőek”, ezzel szemben (a gyakorlatban) a jogegységi határozatok szükségképpen érintik az állampolgárokat is. E határozat kitért a következőkre: „Az Alkotmány 47. § (2) bekezdése szerint a Legfelsőbb Bíróság jogegységi határozatai a bíróságokra általános érvénnyel kötelezőek. Az Alkotmány e rendelkezéséből következően a jogegységi határozat hatálya a felekre a bírói jogalkalmazás útján - a kötelezően előírt jogértelmezésen alapuló ítélet közvetítésével - szükségképpen kihat. A jogegységi határozatnak ez, az Alkotmány 47. § (2) bekezdéséből következő általános - a bíróságokra kötelező - érvénye, a meghozatalát követően érvényesülhet.”

Az AB tényként kezeli, hogy a jogszabály tartalma az, amit a jogegységi határozat annak tulajdonít. A jogszabályoknak egységes értelmezését megadó jogegységi határozat hozatala mindaddig nem kerül ellentétbe a hatalommegosztás elvével, amíg nem valósít meg közvetlenül jogalkotást.

Az indítványozó álláspontja szerint a 6/2013 PJE határozat közvetlen jogalkotást valósít meg.

Ennek megfelelően az Alkotmánybíróságnak a 6/2013 jogegységi határozat esetében vizsgálnia kell, hogy azok jogértelmező természetűek-e, vagy új jogi szabályt állapítanak-e meg. Ha az AB megállapítja, hogy a határozat tartalmilag új magatartási szabályt állapított meg, akkor ki kell mondani a kibocsátás alkotmányellenességét, és azután a határozathoz már semmilyen joghatás nem fűződik.

A jogegységi határozat tartalma ugyanis a tárgyát képező jogszabályhoz igazodik, attól önállósult normatív tartalommal nem rendelkezhet.

A 6/2013 PJE határozat álláspontunk szerint jogszabálytól önállósult normatív tartalommal rendelkezik, mindez sérti az indítványozó Alaptörvénybe foglalt jogait. Az Alaptörvény 25. cikkének sérelmét jelenti, ha a jogegységi határozat a jogszabály (jellemzően törvény) értelmezése helyett annak módosítását, kiegészítését tartalmazza. További alkotmány-ellenességre vonatkozó indokainkat a közösségi jog megsértésére vonatkozó indokolással párhuzamosan fejtjük ki.

4 PREAMBULUM

A bankok a kommunikációjukban, és a Kúria jogegységi döntései e tárgyban, a devizaalapú (devizaforrású) hitelek összemossák a deviza-nyilvántartású hitelekkel, mintha ezek mind deviza forrású hitelek lettek volna. Holott a hitel nyújtásának a feltételei és következményei, a pénztőke e két formája (deviza és a szintetikus deviza) esetén eltérőek, hatásukban ellentétesek. *Ugyanakkor a deviza-nyilvántartású hitelek is eltérő jogviszonyt takarnak. A deviza-nyilvántartású jelzáloghitelek szintetikus devizával ellentételezett, és forrás és fedezet nélküli forinthitelek. Míg a bankok által szintén deviza-nyilvántartásúnak nevezett, de nem jelzáloghitelek (áruvásárlási, gépjármű-vásárlási, személyi hitelek, és lízingek) sem nem devizaforrású, sem nem deviza-nyilvántartású hitelek. Ezek ugyanis az adós és a hitelintézet közötti hitelviszonyban sem devizaforrással, sem szintetikus deviza ellentételezéssel nem rendelkeztek. Így ezeket bármilyen deviza elszámoláshoz, ezzel az adósnak devizaárfolyam veszteséget elszámolni minden alapot nélkülöz bármely bank részéről. Sem a támadott törvényi rendelkezések, sem a jogegységi határozat nem különböztet az eltérő jellegű, és következményekkel járó jogviszonyok között. Mindez az adósok sérelmével jár.*

A jelen ügyben az adós állítása szerint olyan tartós kötelmi jogviszony jött létre a felek között, olyan kötelem, amely az írott szerződés tartalmától - még e tartalom érvényessége esetén is - eltér, amit az adós szerződéskötési akarata, de valójában a bank kinyilvánított szerződési akarata is létrehozni kívánt:

hitellel vegyes kölcsön szerződés. Az adós azt állítja, hogy a szerződéskötéskor a bank, eltitkolt szándékkal, olyan biankó klauzulákat fogalmazott meg a szerződésben, amelyek alapján a bank egy befektetéssel vegyes hitel-kölcsönszerződést, egy hibrid szerződést érvényesített, azt kívánt érvényesíteni az adósaival szemben. Míg az adós kölcsönt kívánt a banktól felvenni egy (a bank által nyújtott) hitel terhére, és tudomása sem volt arról, hogy a bank befektetési szerződésnek értelmezi, „forrásteremtő” pénzügyi művelet részévé teszi nem csak a felek hitelszerződését, de befektetőként bevonja ebbe az adósokat, számlájukat, és hitelfedezetüket is egy befektetési szerződésbe. Az adósnak a szerződésben vállalt forrásköltségek megfizetésére vonatkozó biankón keresztül értelmezi a befektetési elemet, a hitel részeként a bank. Annak ellenére, hogy ez (a befektetés) a kölcsön nyújtásának elengedhetetlen feltétele ebben a konstrukcióban, a bankrendszer által értékesített típusszerződésben, típus-pénzügyi termékben, mégsem tájékoztatja erről az adóst, és az ebből eredő biztosan teljesülő kockázatokat, a biztosan bekövetkező teljesítő képesség ellehetetlenülést, holott arról a banknak a szerződés megkötésekor már tudomása volt.

A jelen ügyben az adós állítása szerint a deviza alapú szerződések úgynevezett „típusszerződések”, amelyekre vonatkozó tényállításaink minden deviza alapú hitelnnyújtással foglalkozó bankra is vonatkozik, akármelyik bank is nyújtotta ezt az úgynevezett pénzügyi terméket, mert a hitelpiacon szinte egy időben vezették be, ugyanazon módon azt a bankok.

Ha a bank (más banktól kapott devizakölcsön, deviza betétjei,) mérlegen belüli deviza forrása terhére nyitja meg az adós pozícióját Ft-hitel formájában (egy számlán), akkor a hitel forrása egyszeri devizaügyletből, deviza átváltásból származó Ft-hitel. Ekkor az adós Ft-ban is, devizában is törleszthet, és a deviza-konverzió valóságos. A deviza drágulása csak az aktuális törlesztő részletre hat ki. A bank saját devizaadósságot nem görget maga előtt a teljes devizatartozásra vonatkozóan (ahogyan a deviza-nyilvántartású hitelnél a befektetésre rákényszerül). A devizaforrás esetén a Ft vagy stagnál, vagy erősödik az ilyen devizával szemben, ahogyan az a devizahitelek kihelyezésekor történt is. Ebben az esetben (valós, mérlegbe könyvelt devizaforrás esetében) azonban a bank kockázata valóságos, és jelentős, mert maga is devizával tartozik a saját törlesztése, elszámolásakor. Ezért ilyen esetben az adóskockázatot is alaposan elemzi, mert az adós teljesítő képessége egyben a bank kockázata is!

Más a helyzet a szintetikus deviza („forrású”), deviza-nyilvántartású hitel esetén, mert ekkor a deviza, és a devizatőke jellege egészen más. Annyira más, hogy nem is forrás! Hanem pénzügyi eszközzel végzett banki ügylet. Csak megjegyezzük, hogy a magyar jogban nem típusszerződésként, csak szokásból „elfogadottan” létezik, de jogellenes ezért, míg az EU jogában szigorúan szabályozott ez az összetett pénzügyi termék, ez a hibrid. Ennek alapján a deviza-nyilvántartású hitel során devizaforrás nem szükséges az ilyen hitelnnyújtáshoz, a hitelnek azonban elengedhetetlen feltétele az ilyen devizaeszköz kezelése egy befektetés formájában.

A szerződés - tartós jogviszony létrehozása esetén - a kötelelem teljesüléséből megállapíthatóan, eltért a két fél esetében. A termékre vonatkozó adósi bizonyítás az, hogy nem kölcsön, és nem hitelviszony jött létre, mert a hitel, és a kölcsön a bank részéről csak egy ellentételező befektetéssel vegyes hibrid szerződéssel volt lehetséges. A bank ezzel is megtéveszti a kölcsön igénylőjét, akit egy hitelviszony részévé tett, amelyben a bank érvényesíti rejtett, és nem rejtett, kinyilvánított, és eltitkolt szerződéskötési feltételeit és szándékát. Nem kölcsönszerződés és nem kölcsönszerződésen alapuló jogviszony tehát, hanem hitel viszony - és egy rejtett befektetési jogviszonyon keresztül - annak terhére nyújtandó kölcsönrel vegyes befektetési jogviszony valósult meg. Nem kölcsön csupán, hanem kölcsönrel vegyes hitelviszony is a szerződés alapján. Ezért sem a kölcsön a hitelről, sem ez (a

szintetikus deviza befektetés) a vegyes a hibridről nem választható le, mert a szerződésben a bank ezeket együtt értelmezi felülértelmezve a szerződő szándékát. Ez a valóságban egy olyan hibrid kötelem, amely hitellel vegyes befektetési szerződés, amelynek a befektetés eleme elválaszthatatlan része, sőt feltétele, a Ft-hitelnek és a terhére nyújtandó kölcsönnek. Azonban ez a befektetés rejtett az adós elől, rejtett a nyilvánosság elől is, és annak kockázatai is.

Adottnak tekinthetjük annak a tudását, hogy a bank a semmiből állítja elő a hitelt akként, hogy a hitel-pénznek csak 2-5 % fizeti be a MNB-nek tartalékráta címén. Azt is, hogy a hitelviszony az adóssal, a könyvelési feltétele annak, hogy pénzt kölcsönözhesen pénztárából. A hitel-keret feltétele, hogy vagy betéti, vagy vagyoni értékű üzletei, értékei ellentételezzék ezt a pénzügyi eszközt a mérlegében. Még akkor is, ha mérlegen kívül is tarthatja azt a bank, üzleti tevékenység formájában. A mérlegében ezeket az ellentételeket forrásnak nevezzük, ami a hitel-eszköz-pénz forrása. E forrás akár könyvelten, akár virtuálisnak tekintve is valóságos.

E valósághoz képest a „hitelpénz” szintetikus, innovatív, és kreatív akkor, ha a hitel ellentételezése a valóságtól elszakad akként, hogy csupán mérlegen kívül létezik, mint eszközre végzett befektetés, és forrásként sem könyvelhető, és ennek az eszköznek nincs forrása, ahogyan a hitelnek sincs ilyen esetben. Az ilyen szintetikus (forrás és fedezet nélküli) „hitelpénz” a (deviza) eszközzel végzett mérlegen kívüli befektetés, maga ellentételezi a forrás és fedezet nélküli, mérlegen belüli (deviza nyilvántartásának elnevezett) forinthitelt. A befektetésből a hitel forrása a mérlegbe könyvelhető, de mérlegen kívülre ki kell helyezni vissza a befektetésbe, mert különben annak a forrásáról a banknak magának kellene gondoskodni a JELENBEN.

Ha viszont a bank EZT a hitelviszonyt egy befektetésben összekapcsolja az ügyfél kötelezettségeivel és az ügyfél számlájával és hitelszerződésével, akkor ebben az „innovációban” a bank a jelenben összetolja a jelenbeli, és jövőbeli követelések és kötelezettségek jogát, így a bank a jelenben az adós számlájával végzett befektetést a saját forrásának tekinti. DE Magyarországon az ezzel járó felelősség, és kötelezettségek nélkül, befektető védelem és befektetői jogok nélkül, HOLOTT mindez MÉRLEGEN BELÜLI ESZKÖZ VOLT EREDETILEG az adós pénzeszköze, az adós nevében és az adósé, mivel azt már az adós rendelkezésére bocsátotta a bank.

Így az egyszerre fedezi a hitelt mérlegen belül, és a mérlegen kívüli ellentételező befektetést. E befektetés rövid lejáratú üzlet, a hitel hosszú lejáratú futamidejéhez képest. Az ilyen tartós hitelviszony feltétele az, hogy az ellentételező befektetést, kényszerűen, és a hitel futamideje alatt folyamatosan meg kell újítani. Ha erre a bank nem képes, akkor a hitel bedől a hibájából, és mind a hitel, mind a pénzeszközzel végzett befektetés veszteség. Sok ilyen hitelbedőlés esetén a bank tönkremegy.

Ezen banki (könyvelési) innovációt a bankrendszer ma is „forrásteremtő” műveleteknek bagatellizálja!

Pedig mindez az EU jogában szabályozott összetett pénzügyi termék, amely egy rejtett derivatívával ellentételezett forinthitel.

A fogyasztási szerződésre vonatkozó adósi termékbizonyítás¹ az, hogy a kötelem teljesüléséhez elengedhetetlenül kapcsolódik az adósok devizatőke nyilvántartásával végzett (az adósok nevében lévő

¹ Schepp Zoltán: Néhány gondolat a változó kamatozású devizafinanszírozás kockázatairól; Tardos Ágnes: A pénzügyi instrumentumok elszámolása IAS – US GAAP – magyar szabályozás; PSZÁF: Magatartási kódex a lakosság részére hitelt nyújtó pénzügyi szervezetek ügyfelekkel szembeni tisztességes magatartásáról; Bethlendi András - Czeti Tamás - Krekó Judit - Nagy Márton - Palotai Dániel - MNB háttér tanulmányok 2005/2 - A magánszektor devizahitelezésének moztatórugói; Csávás Csaba - Szabó Rezső: A forint/deviza FX-swap szpredek moztatórugói a Lehman-csőd utáni időszakban; Mák István-Páles Judit: Az FX-swap piac szerepe a hazai pénzügyi

devizaszámla, amely az adós számlája), párhuzamos spot, és FX swap befektetési ügyletek, viszont a befektetésre, és annak előre nem látható súlyos következményére és annak kockázataira nem volt az adósnak szerződési akarata, sőt hozzájárulása. Ez a hibrid, amire nem volt szerződési akarata az adósnak, nem is lehetett, mert nem tudott róla. Másrészt a hitelt ellentételező befektetés látszólagosan csak egy ellentételező ügylet, de valójában előállítja a hitelviszonyban az egyik fél, az adós veszteségét a hitelező hasznára, az adósok kötelezettségét, az árfolyamdrágulás banki előállításával a bank így maga idézte elő.

A felek az általuk aláírt szerződéssel tartós jogviszonyt kívántak létrehozni. Az adós szerződési akarata kölcsönrel vegyes hitelszerződés megkötésére irányult, míg a bank kölcsönszerződéssel vegyes befektetési szerződést kötött (atipikus hibrid szerződést), amely utóbbi jogviszony-elem létrehozására az adósnak nem volt szerződési akarata, mert nem is tudott róla. Így a tartós jogviszony létrehozására nem volt a feleknek, kölcsönös és egybehangzó kifejezésével létrejött szerződési akarata. (Ptk. 205.§. (1-4) bek.)

Ennek alapján, ha a deviza nyilvántartású hitel ilyen hibrid termék, akkor ennek feltárása, a szerződési akarat hiányával kapcsolatos bizonyítás során nem mellőzhető. A bank az aláírt szerződésben annak hibrid befektetési tartalmát, és annak minden következményét szándékosan eltitkolta az adós elől, az általa foganatosítandó szerződés tartalmát illetően megtévesztette, tévedésben tartotta, és ezzel az adósnak kárt okozott.

Ugyancsak alkalmazandó az EU által szabályozott hibrid szerződésre: a szintetikus devizaügylettel (befektetéssel) ellentételezett hitelviszonyra vonatkozó EU jog (az Európai Parlament és a Tanács 2004/39/EK ² a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelve és a Bizottság a 2006/73/EK ³ irányelvben meghatározott a 2004/39/EK Európai Parlamenti és Tanácsi irányelvének végrehajtásának részletes szabályai), és a Luxemburgi Bíróság, ezen pénzügyi termékre vonatkozó határozatai (C-604/11.sz. ügy). A hivatkozott Luxemburgi Bírósági ítéletet a kérelmeink indoklásaként is fenntartjuk! Ebből következően a felperesek az Európai Bíróság által meghatározott

rendszerben; Páles Judit–Kuti Zsolt–Csávás Csaba : A devizaswapok szerepe a hazai bankrendszerben és a swappiac válság alatti működésének vizsgálata; Balás Tamás–Nagy Márton: A devizahitelek forintbitelekre történő átváltása; Kiss M. Norbert–Molnár Zoltán: Hogyan hatnak a devizapiaci szereplők a forintárfolyamra; Porfolio.hu: Ami a devizahitelek mögött van – Kérdezze az MNB szakértőit!; Az Országgyűlés Fogyasztóvédelmi bizottságának 2013. február 25-én, hétfőn 10 óra 3 perckor a Képviselői Irodaház 562. számú tanácstermében megtartott üléséről jegyzőkönyv; Asztalos Gábor - Golobokov Szergej - Kurali Zoltán - Wolf Zoltán: A piac, amely majdnem működik; C-604/11 sz. Európai Bírósági ítélet; Drágábbak lehetnek a devizahitelek (Portfólio.hu cikk 2008. nov.10.); Kellemes meglepetést okozott a Raiffeisen (Investor.hu cikk 2013. november 27.); Pulai György - Reppa Zoltán: A végtörlesztésekhez kapcsolódóan bevezetett jegybanki euroeladási program kialakítása és megvalósítása; CSÁVÁS CSABA - KÓCZÁN GERGELY - VARGA LÓRÁNT: A főbb hazai pénzügyi piacok meghatározó szereplői és jellemző kereskedési stratégiái; Magyar Bankszövetség 2004. évi beszámoló; BME Üzleti Tudományok Intézete - Makrogazdasági pénzügyek (BMEGT35MN02) – Képzés: Műszaki menedzser mesterszak MSc, Műszaki menedzser mesterszak - Pénzügyi specializáció, Pénzügy MA, Vezetés és szervezés MA – Előadás: Makropénzügyek - 5. Piacok és az instabilitás - A hazai devizahitelek banki finanszírozásának következtetései; Simor András (volt MNB jegybankelnök): Nem volt alternatívája a devizahitelnek

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0039:HU:NOT>, a 2004/39/EK irányelv későbbi módosításait és helyesbítéseit belefoglalták az alapszövegbe, az egységes szerkezetbe foglalt változat: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2004L0039:20110104:HU:PDF>

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32006L0073:HU:NOT>

európai uniós jogon alapuló jogalkalmazási, és jogértelmezési gyakorlatnak megfelelő uniós normákra közvetlenül hivatkoznak.

A magyar jog a Hpt-ben és korábban a Tőkepiaci Tv-ben később a befektetésekre vonatkozó tv-ben (Bsz.), szabályozta mind a hitel, mind a befektetések során felmerülő jogokat és kötelezettségeket.

A felperes adós és az alperes bank között létrejött, Magyarországon deviza-nyilvántartású hitelnek nevezett összetett pénzügyi termék értékesítése során, olyan tartós jogviszony jött létre, amelynek során e jogviszonynak mind a hitelviszonyokra (Hpt.), a hitelkeret alapján nyújtott kölcsön vonatkozásában a kölcsön jogviszonyra (Ptk.), mind a befektetésre vonatkozó jogviszonyra (Tőkepiaci tv., Befektetési tv.) jogi feltételeinek, és jogszabályainak – a jogok és köteleességek vonatkozásában – egyidejűleg meg kellett volna felelnie.

A C-604/11. sz. ügyben az Európai Bíróság által hozott ítélet megerősíti a 2004/39/EK irányelv 19. pontjában foglalt rendelkezésekre vonatkozó kötelezettséget - a nyújtandó szolgáltatás alkalmasságának és megfelelőségének értékelése körében - ha valamely pénzügyi termék (alaptermék), melynek szerves részeként (hibrid), az 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben I. mellékletének „C” szakaszában meghatározott pénzügyi eszközökre vonatkozó, és a felsorolt eszközök bármelyikéhez kapcsolódó az irányelv I. melléklet „A” szakaszában felsorolt szolgáltatások és tevékenységek bármelyikét végzik.

Ezért a szóban forgó pénzügyi terméken belül az alapterméknek (hitellel vegyes kölcsönnek) ugyanannak a jogszabályi követelményeknek kell megfelelnie, mint az annak szerves részét képező befektetési szolgáltatásnak, mivel az a termék szerves részét képezi - akkor is, ha azok beágyazottak illetve rejtettek. *A befektetés (szintetikus deviza) nem egyszerűen banki „fedezeti művelet”, amihez az adósnak semmi köze, hanem ez a pénzügyi termék része. És nem fedezeti művelet, nem forrásteremtés. Hanem az ügyfél tulajdonát képező devizatőke nyilvántartási számlájával végzett banki ellentételező ügylet. Mivel az adós számlájával végzi a bank, és enélkül a hitelviszony sem létezne, a befektetésekre vonatkozó szabályok szerint tehetné ezt meg a bank, az ügyfél hozzájárulásával, és közös kockázatviseléssel. De ez nem így történt.*

A hibrid jogviszonyban, minden egyes jogviszonynak meg kell felelnie a szerződésnek és minden egyes szerződési pontnak a különböző jogviszonyokon keresztül meg kell felelni valamennyi jogviszonyra vonatkozó szabályoknak. Tehát adott esetben a befektetésre, a hitelre és a kölcsönre vonatkozó szabályoknak egyszerre, és egyidejűleg kell megfelelni a deviza nyilvántartású hitelnek. Ha ennek nem felel meg, akkor nem az a kérdés, hogy érvénytelen, vagy tisztességtelen a szerződés egyoldalú módosítása, vagy bármelyik része érvénytelen, tisztességtelen, hanem az egész tisztességtelen, onnantól kezdve, hogy hogyan értékesítették, hogyan vezették be a piacra, hogyan adták a kölcsönt és hogyan nem tájékoztatták az ügyfelet és hogyan nem vizsgálták a kockázatokat, mint befektető adósi kockázatot (banki árfolyamnyereség, adósi árfolyamvesztés).

Ebből az következik, hogy mind a jogalkotásnak, mind a jogalkalmazásnak ebben a formában kellene ezt a termékértékesítést vizsgálnia, vagyis hogy a bankrendszer kartellban, ugyanabban a formában - az adós devizaszámlájának befektetési műveleteivel előállított - szintetikus devizának nevezett ellentételezéssel nyújtott forint hitelt. *Ez a pénzügyi összetett termék, ez az adós pénzügyi*

eszközével végzett, és nem forrás alapon végzett hitelezés. A bank összetett pénzügyi terméke a hibrid, amire az európai jog megfelelő definíciókat alkalmaz és előírásokat, hogy ezt hogyan kell értékesíteni.

Mivel nem így történt, nem így értékesítették, letagadták, hogy ez egy ilyen hitel, ezzel tulajdonképpen a bank, a bankrendszer és az állam is szembe ment a luxemburgi bíróság vonatkozó ítélezésének és az európai irányelveknek, ezért közvetlenül európai jogsérelem történt.

5 NEMZETKÖZI JOGI KÖTELEZETTSÉGEK

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése szerint Magyarország a nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Az EK 10. cikk és az EAK 192. cikk értelmében a tagállamok köztelezettsége, hogy a közösségi jogból eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megtegyenek minden megfelelő általános vagy különös intézkedést, szükség esetén mellőzve a nemzeti jog bármely rendelkezésének alkalmazását, amennyiben az az adott ügy körülményei között a közösségi joggal ellentétes eredményre vezetne. [157/86. sz., Murphy és társai ügyben hozott ítélet [EBHT 1988., 673. o.] 11. pontja, a C 262/97. sz. Engelbrecht ügyben hozott ítélet [EBHT 2000., I 7321. o.] 38–40. pontjai], a C 115/08. sz. Land Oberösterreich kontra ČEZ as. ügyben hozott ítélet 138. pontja, a C 188/10. és C 189/10. sz., Melki és Abdeli egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2010., I 5667. o.] 50. pontja.]

Az EKG-Szerződés 189. cikke és az Európai Unió Bíróságának (továbbiakban: EuB) állandó ítélezési gyakorlata szerint, a közvetlenül alkalmazandó közösségi rendelkezéseknek a tagállamok jogrendszerében - azok bármilyen belső jogszabálya vagy gyakorlata ellenére – teljes hatállyal kell érvényesülniük, és ott egységesen kell őket alkalmazni a magánszemélyek alanyi jogainak biztosítása érdekében. A közvetlen alkalmazhatóság fogalma alatt azt is kell érteni, hogy a közösségi jog a tagállamok jogrendszerében a tagállam beemelő aktusa nélkül is érvényesülést nyer.

Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria jogegységi határozata sérti a Lisszaboni Szerződéshez csatolt 17. sz. nyilatkozatban vállalt kötelezettségeket, mivel az abban foglaltak szerint az Európai Közösségek Bíróságának ítélezési gyakorlata normatíva is a tagállamok számára és kötelezően alkalmazandók a tagállami bíróságok számára, a nemzetközi szerződések alapján a tagállamok részéről is elfogadott jogelvekké, jogszabállyá váltak.

Tekintettel arra, hogy az indítványozó álláspontja szerint a 6/2013 PJE Kúria határozat nem biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját – hanem azzal teljes mértékben ellentétes – megvalósult az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdésének sérelme.

Ezen sérelmeket az Európai Közösségek Bíróságának a tagállamok számára kötelezően alkalmazandó ítélezési gyakorlatának bemutatásán keresztül részletesen is kifejtjük.

5.1 A KÖZÖSSÉGI-UNIÓS JOGRENDSZER

A közösségi-uniós jogrendszer alakításában az Európai Unió Bíróságának meghatározó a szerepe. Az EUMSZ. 267. cikke szerinti a Bíróság lényegében tanácsadó határozatot hoz. Az EuB és a nemzeti bírák között az előzetes döntéshozatali eljárás révén ezen ügyekben tehát az uniós és a tagállami szabályt a nemzeti bíróságok alkalmazzák, de az EuB határozata alapján.

Ilyen előzetes döntéshozatali eljárásban került kimondásra ezen határozatok közvetlen hatálya [26/62 sz. Van Gend en Loos-ügyben hozott ítélet] és közösségi-unió jog nemzeti joggal szembeni elsődlegessége [6/64 sz. Costa kontra ENEL ügyben hozott ítélet], melyek a tagállamok részéről is elfogadott jogelvekké, jogszabállyá váltak. Amely a Lisszaboni szerződés óta kimondottan normatíva is.

Ebből következik, hogy a tagállami bíróságoknak is ismerniük és alkalmazniuk kell a közösségi jogot. Ez az eljárás biztosítja, hogy a közösségi jognak a Közösség minden tagállamában egyforma hatálya legyen. Ilyen módon meg kell akadályoznia, hogy a nemzeti bíróságok a közösségi jogot, annak alkalmazásakor különbözőképpen értelmezzék. Ezek az általános jogelvek az Európai Bíróság gyakorlatának eredményei.

Az EuB a C-210/06. sz. Cartesio ügyben 2008. december 16-án meghozott ítéletéből kiderült az, hogy milyen jelentősége van ennek a jogintézménynek a tagállamok jogrendszereire nézve, és az EuB ezen keresztül olyan jogterületekre - mint pl. a polgári eljárásjog - is kiterjeszti jogértelmező tevékenységét, amire a Közösségnek nincs jogalkotási hatásköre.

Mindennek elsődleges célja az, hogy az uniós jogot minden tagállam bírósága egységesen értelmezze és alkalmazza annak érdekében, hogy ezáltal az gyakorlatilag is közös jog maradjon, és a jogbizonytalanságok megszűnjenek.⁴

Mindezekből következik az is, hogy a Kúria által meghozott jogegységi határozatoknak is meg kell felelnie a közösségi jognak, a jogegységi határozatoknak is biztosítaniuk kell a közösségi jog elsődleges hatályát, a jogegységi határozatoknak is biztosítaniuk kell a közösségi jog alkalmazásának az elsőbbségét.

Ezen elveket a 6/2013. PJF határozat nem valósította meg, hanem azzal teljes mértékben ellentétes. Ezzel a jogegységi határozat sérti többek között a jogbiztonságot is, amely az Alaptörvény B.) cikkének 1.) bekezdésének a sérelme.

Az uniós jog alkotmányos alapjait jelentő elveket az Európai Bíróság az uniós jog (korábban közösségi jog) értelmezésére irányuló ítélkezési gyakorlatában fejlesztette ki. Az Európai Bíróság által kialakított jogelvek az uniós jogi aktusok alkalmazásának és értelmezésének olyan alapvető elveit határozzák meg, amelyeket a tagállami bíróságoknak és hatóságoknak a jogalkalmazás során követniük kell. Az uniós jog alapelvei: az uniós jog elsőbbségének (szupremáciájának/primátusának) elve, az uniós jog közvetlen hatálya, a közvetlen alkalmazhatóság elve, a közvetett hatály elve, a kölcsönös elismerés elve, az alapvető jogok védelmének elve.

Az uniós jog és a nemzeti jog viszonyát meghatározó alapvető elv, az uniós jog elsőbbségének elve az Európai Bíróság jogfejlesztő tevékenységének eredményeként született, tekintettel arra, hogy az alapító szerződések nem tartalmaztak semmilyen rendelkezést a tagállami jog és az uniós jog (közösségi jog) kapcsolatára vonatkozóan. Az uniós jog elsőbbségének lényege, hogy a Szerződések és a Szerződések alapján az Unió által elfogadott jogi aktusok az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata által megállapított feltételek szerint a tagállamok jogával szemben elsőbbséget élveznek.

⁴ Dr. Osztovits András - Az Európai Unió jogvédelmi rendszerének dimenziói: habilitációs kézírata nyomán.

A tagállami jogalkotót ez arra kötelezi, hogy ne alkosson az uniós joggal ellentétes nemzeti jogszabályokat, a jogalkalmazó szerveket (tagállami bíróságokat, közigazgatási szerveket) pedig hivatalból arra kötelezi, hogy félretegyék az uniós jogba ütköző nemzeti jogot, és a nemzeti joggal szemben az uniós jogot alkalmazzák.

A tagállamok a Lisszaboni Szerződéshez csatolt 17. sz. nyilatkozatban megerősítették az uniós jog elsőbbségének elvét, kimondva, hogy „a Konferencia emlékeztet arra, hogy az Európai Unió Bírósága állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően a Szerződések és a Szerződések alapján az Unió által elfogadott jogi aktusok az említett ítélkezési gyakorlat által megállapított feltételek szerint a tagállamok jogával szemben elsőbbséget élveznek.”

A Lisszaboni Szerződést elfogadó kormányközi konferencia továbbá úgy határozott, hogy a Tanács Jogi Szolgálatának az európai uniós jog elsőbbségéről szóló, a 11197/07 (JUR 260) sz. dokumentumban foglalt véleményét csatolja a záróokmányhoz, mely szerint „a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a közösségi jog elsőbbsége a közösségi jog egyik alapelve. A Bíróság szerint ez az elv az Európai Közösség sajátos természetéből fakad.”⁵

5.2 A KÖZÖSSÉGI JOG ELSŐBBSÉGE AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG GYAKORLATA SZERINT

A közösségi jog nem csupán korlátlan, de az utóbb keletkezett jogszabállyal szemben is elsőbbséget élvez, a tagállamoknak nincs arra lehetőségük, hogy az EK-jogszabályt később, belső joggal lerontsák [Costa vs Enel 6/64. sz. ügy]

EK-ra átruházott hatáskörök egyoldalú visszavonása nem lehetséges [Bizottság vs Franciaország ügy]

A Bíróság (megjegyzés:EuB) döntése az autonomista felfogásra épült a közösségi jog érvényesülésének a tagállami alkotmányok, illetve az abban foglalt alapvető jogok sem szabhatnak korlátot [Internationale Handelsgesellschaft ügy]

A közösségi joggal szemben semmiféle belső szabályra nem lehet hivatkozni, a közösségi jog a tagállamok alkotmánya felett áll. [Bizottság vs Olaszország ügy]

A „vonatkozó közösségi jogszabályok hiányában minden tagállam belső jogrendjének feladata kijelölni a hatáskörrel rendelkező bíróságot, és meghatározni a bírósághoz fordulás azon eljárási szabályait, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyok közösségi jogból eredő jogainak védelmét”. Az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvéként: ezen eljárási szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek a hasonló jellegű, belső jogra alapozott keresetekre vonatkozókhoz képest. [33/76. sz. Rewe-ítélet]

Az Európai Bíróság megfogalmazta a bíróságok, a nemzeti jog, az uniós joggal összhangban álló értelmezésének kötelezettségét. [A 14/83. sz. Colson ügy]

Az EuB szinte teljes mértékben kizárta a res judicata elvének érvényesülését a tisztességtelen szerződési feltételben szereplő választottbírósági kikötés alapján eljáró választottbírósági ítélet tekintetében. [C-40/08. sz. Asturcom-ítélet]

⁵ Dr. Osztoivits András – „EU-jog” könyve nyomán

Ellentétes a közösségi joggal az a nemzeti eljárási szabályozás, amely megtiltja egy tagállami bíróság számára, hogy hivatalból vizsgálja a belső jogi norma közösségi joggal való összeegyeztethetőségét. [C-312/93. számú Peterbroeck-ítélet]

A fogyasztókkal kötött tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 93/13/EGK-irányelv alapján a nemzeti bíróság hivatalból vizsgálhatja, hogy az előtte folyamatban lévő eljárásban szereplő szerződési feltétel tisztességtelennek minősül-e. [C-240-244/98. számú Océano Grupo ítélet]

A fogyasztókkal kötött tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 93/13/EGK-irányelv alapján a nemzeti bíróság előtte folyamatban lévő eljárásban szereplő szerződési feltétel tisztességtelenségét hivatalból vizsgálja és erre köteles. [C-168/05. számú Mostaza Claro-ítélet]

A végrehajtási eljárás során a nemzeti bíróságot ez a kötelezettség ugyanúgy terheli. [C-40/08. sz. Asturcom-ítélet]

Az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között a nemzeti jogszabályok szerint zajló bírósági eljárás jellegzetességei nem jelenthetnek olyan tényezőt, amely érintheti az irányelv rendelkezései alapján a fogyasztókat megillető jogvédelmet; a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, amennyiben rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és jogi elemek. Az ítélet rámutatott, hogy a fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos jogvitákban a magyar jog szerint az az általános szabály érvényesül, hogy a felek kezdeményezhetnek bizonyítást a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása érdekében, a bíróság hivatalból nem bizonyíthat. Ez a nemzeti szabályozás ugyanakkor az előterjesztő bíróság szerint veszélyeztetheti a 93/13/EGK-irányelvben megfogalmazott célok gyakorlati megvalósíthatóságát. [C-243/08. számú Pannon GSM ítélet]

Az EuB a korábbi joggyakorlatára hivatkozással abból indult ki, hogy az irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó, az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet anélkül, hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát. E hátrányos helyzetet kívánja orvosolni az irányelv 6. cikkének (1) bekezdése azzal, hogy a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve. A 6. cikk az ítélkezési gyakorlat értelmében olyan kötelező (kényszerítő) rendelkezés. Az ítélet ezen pontja tekintetében kénytelenek voltunk eltérni az Európai Bíróság honlapján (www.curia.eu) szereplő hivatalos magyar fordítástól. A hivatalos magyar fordításban az irányelv 6. cikkével kapcsolatos megállapítás „kógens” rendelkezésként jelenik meg, a német (zwingende Bestimmung), az angol (mandatory provision) és a francia (disposition impérative) nyelvi változatok azonban a kógensnél többre, *kényszerítő* (imperatív) szabályra utalnak.

Ezt a nyelvi változatot támasztja alá egyébként a C-168/05. sz. Mostaza Claro ítélet óta az Európai Bíróság által is követett álláspont, amely szerint az irányelv 6. cikkének közrendi rangja van, amely arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse. Az irányelv által bevezetett védelmi rendszer abból indul ki, hogy a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet csak a szerződő feleken kívüli, pozitív beavatkozás egyenlítheti ki.

A közösségi jog érvényesítése minden nemzeti bíróság feladata a nemzeti jogforrás belső hierarchiájára tekintet nélkül. *A közösségi jogba ütköző nemzeti jogszabályt a tagállami bíróság nem alkalmazhatja, azt „félre kell tennie”. A tagállamok bíróságai az uniós jog rendes bíróságainak minősülnek, amelyeknek tagállami szervekként az a feladatuk, hogy hatáskörükben eljárva védjék az uniós jog által a magánszemélyekre ruházott jogokat. A tagállami bíróságokat és közigazgatási szerveket az uniós jog elsőbbsége elve érvényesítésének kötelezettsége hivatalból terheli. Az uniós jog elsőbbségének érvényesítési kötelezettsége tekintetében az egyetlen kritérium, hogy annak az uniós jogszabálynak, amellyel egy nemzeti jogszabályi rendelkezése ellentétben áll, és így amelynek elsőbbséget kell biztosítani, közvetlen hatállyal kell bírnia.*

Minden a hatáskörében eljáró bíróságnak kötelessége a közösségi jog teljes egészében történő alkalmazása és azon jogok védelme, amelyet az a magánszemélyek számára biztosít, adott esetben eltekintve a nemzeti jog mindazon - akár a közösségi szabályt megelőző, akár azt követő - rendelkezéseinek alkalmazásától, amelyek esetlegesen ellentétesek azzal. [C-106/77. sz. ügyben hozott ítélet 21. pontja]

Ennélfogva a közösségi jog természetében rejlő követelményekkel összeegyeztethetetlen lenne valamely nemzeti jogrendszer minden olyan rendelkezése, illetve minden olyan jogalkotási, közigazgatási, vagy bírósági gyakorlat, amely csökkentené a közösségi jog hatékonyságát – amely sérelmet álláspontunk szerint a 6/2013 PJE határozat megvalósít.

A nemzeti bíróság köteles gondoskodni a közösségi jogrendszer rendelkezései által biztosított jogok védelméről.

Az EGK-Szerződés 189. cikke és az Európai Közösségek Bíróságának állandó ítélkezési gyakorlata szerint a közvetlenül alkalmazandó közösségi rendelkezéseknek a tagállamok jogrendszerében - azok bármilyen belső jogszabálya vagy gyakorlata ellenére – teljes hatállyal kell érvényesülniük, és ott egységesen kell őket alkalmazni a magánszemélyek alanyi jogainak biztosítása érdekében.

Az EK 10. cikk és az EAK 192. cikk értelmében a tagállamok azon kötelezettsége, hogy a közösségi jogból eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megtegyenek minden megfelelő általános vagy különös intézkedést, a tagállam minden hatóságával szemben fennáll, ideértve hatáskörük keretei között az igazságügyi hatóságokat is. *A nemzeti bíróságnak úgy kell értelmeznie az általa alkalmazandó belső jogot, hogy az a lehető legnagyobb mértékben összhangban legyen a közösségi jog követelményeivel. Ha a közösségi joggal összhangban álló ilyen alkalmazásra nincs lehetőség, a nemzeti bíróság köteles teljes egészében alkalmazni a közösségi jogot, és megvédeni a jogokat, amelyeket ez utóbbi biztosít az egyének részére, szükség esetén mellőzve a nemzeti jog bármely rendelkezésének alkalmazását, amennyiben az az adott ügy körülményei között a közösségi joggal ellentétes eredményre vezetne.* [157/86. sz., Murphy és társai ügyben hozott ítélet [EBHT 1988., 673. o.] 11. pontja, a C 262/97. sz. Engelbrecht ügyben hozott ítélet [EBHT 2000., I 7321. o.] 38–40. pontjai], a C 115/08. sz. Land Oberösterreich kontra ČEZ as. ügyben hozott ítélet 138. pontja, a C 188/10. és C 189/10. sz., Melki és Abdeli egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2010., I 5667. o.] 50. pontja.]

Az uniós jogi rendelkezéseket hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott nemzeti bíróság, köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekintve a

nemzeti jogszabályok közösségi joggal ellentétes rendelkezéseinek alkalmazásától, utólagosan is, anélkül hogy kérelmeznie vagy várnia kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítésére. [C-106/77. sz. Simmenthal ügyben hozott ítélet 21. és 24. pontját; a C 187/00. sz. Kutz Bauer ügyben hozott ítélet [EBHT 2003., I 2741. o.] 73. pontját; a C 387/02., C 391/02. és C 403/02. sz., Berlusconi és társai egyesített ügyekbe hozott ítélet [EBHT 2005., I 3565. o.] 72. pontját, valamint a C 314/08. sz. Filipiak ügyben hozott ítélet 81. pontja, a C 188/10. és C 189/10. sz., Melki és Abdeli egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2010., I 5667. o.] 43. pontja, a C 13/91. sz. és C 113/91. sz., Debus egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 1992., I 3617. o.] 32. pontja, a C 119/05. sz. Lucchini ügybe hozott ítélet [EBHT 2007., I 6199. o.] 61. pontja, valamint a C 115/08. sz. ČEZ ügyben 2009. október 27 én hozott ítélet 138. pontja].]

6 93/13 EGK IRÁNYELV A FOGYASZTÓVÉDELEMRŐL

A 93/13 irányelv célja 1. cikkének (1) bekezdése értelmében az, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.

Az említett irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a szövege a következő:

„A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.”

Ezen irányelv 8. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak.”

Ezen irányelv 6. cikke 1. bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

Hangsúlyozni kell, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése kógens rendelkezésnek minősül.

Hangsúlyozni kell továbbá, hogy a Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében ezen irányelv egyébként, a maga egészében, az EK 3. cikk (1) bekezdése t) pontjának értelmében olyan intézkedésnek minősül, amely elengedhetetlen az Európai Közösségre bízott feladatok megvalósításához és különösen a Közösség egész területén az életszínvonal és életminőség javításának biztosításához. [a C-168/05. számú Mostaza Claro ügyben hozott ítélet 37. pontja és a C 40/08. sz. Asturcom Telecomunicaciones, S.L., kontra Cristina Rodríguez Nogueira ügyben hozott ítélet 51. pontja]

Ily módon, tekintettel azon közérdek jellegére és jelentőségére, amelyen a 93/13 irányelv által a fogyasztóknak biztosított védelem alapul, meg kell állapítani, hogy ezen irányelv 6. cikkét azon nemzeti jogszabályokkal egyenértékűnek kell minősíteni, amelyek a nemzeti jogrendben a közrendi szabályok rangjával bírnak.

Az irányelv hatálybalépésének napjától kezdve a tagállami bíróságok a lehető legteljesebb mértékben kötelesek tartózkodni a belső jog olyan értelmezésétől, amely az irányelv átültetésére előírt határidő leteltét követően jelentősen veszélyeztetheti az említett irányelv által elérni kívánt cél megvalósítását. [C-212/04. sz., Adeneler és társai ügyben hozott ítélet [EBHT 2006., I-6057. o.] 122. és 123. pontját). A C-261/07. és C-299/07. sz. egyesített ügyben hozott ítélet 39. pontja.]

Ha a tagállam a saját állítása szerint a jogharmonizációs kötelezettségének eleget tett, azt kell vélelmezni, hogy az uniós jog elsőbbsége és hatékony érvényesülése érdekében szándékában állt e kötelezettségét maradéktalanul teljesíteni. A C-106/89. számú „Marleasing S.A.” ügyben az Európai Bíróság hozzáfűzte azt is: nincs jelentősége annak, hogy a hazai jogalkotásra az irányelv elfogadása előtt vagy után került-e sor. Az előbbi esetben pedig nyilvánvalóan nem tekinthető a nemzeti jogalkotás az irányelvben foglaltak végrehajtásának, viszont ha további jogalkotás nem történt, akkor a tagállami álláspont szerint a hatályban tartott jog az irányelvnek megfelel.

Az irányelv a bevezető rendelkezéseiből következően azt a célt szolgálta, hogy az Európai Unió tagállamaiban kiemelt fontosságúvá vált fogyasztóvédelem területén a tisztességtelen szerződési feltételeket illetően egységes védelmet nyújtó, a fogyasztói jogokat egyértelműen meghatározó szabályozás valósuljon meg. A tagállamok az irányelv hatályba lépése után csak olyan szigorúbb szabályokat fogadhattak el vagy tarthattak hatályban, amelyek az irányelvben meghatározottakhoz képest magasabb szintű védelmet biztosítanak a fogyasztóknak (8. cikk).

Az irányelv tartalmából és a Bíróság joggyakorlatából a hazai bíróságok azon kötelezettsége következik, hogy az uniós jog alkalmazását igénylő ügyben - mint amilyen a perbeli - meg kell vizsgálniuk a hazai jognak az uniós joggal való összhangját, és az összhangot szükség esetén értelmezéssel vagy a hazai jog félretételével maguknak kell megteremteniük. E kötelezettség teljesítése alól nem mentesülnek azáltal, hogy a hazai jogalkotó kinyilvánította jogharmonizációs szándékát. Éppen ellenkezőleg: a vizsgálódást ez a kinyilvánított szándék alapozza meg.

Az irányelvvel összhangban álló értelmezés kötelezettségét és a vele ellentétes nemzeti jogszabály figyelmen kívül hagyását eredményező „kizáró hatály” elvét erősítette meg a Bíróság a „Pafitis” ügyben [C-441/93.] és a „CIA” ügyben [C-194/94.] is.

A hazai jogot - az uniós jog hatékony érvényesülése érdekében - az uniós joggal összhangban kell értelmezni, és a vele ellentétes nemzeti jogszabályt figyelmen kívül kell hagyni (kizáró hatály). [IH 2014/22]

A 93/13 irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát. [A C-168/05. sz. Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet [EBHT 2006., I-10421. o.] 25. pontja, a C-243/08. sz. Pannon GSM-ügyben hozott ítélet [EBHT 2009., I-4713. o.] 22. pontja, a C-40/08. sz.

Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet [EBHT 2009., I-9579. o.] 29. pontja, a C-453/10. sz. Jana Pereničová, Vladislav Perenič és az SOS financ, spol. s r. o. ügyben hozott ítélet 27. pontja, a C-618/10. sz. Banco Español de Crédito ügyben hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé] 39. pontja, a C 240/98–C 244/98. sz., Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2000., I 4941. o.] 25. pontja.]

E hátrányos helyzetre tekintettel a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése annak előírására kötelezi a tagállamokat, hogy a tisztességtelen feltételek „a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve”. Amint az az ítélkezési gyakorlatból következik, olyan kógens rendelkezésről van szó, amely arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse. [a fent hivatkozott C-168/05. számú Mostaza Claro ügyben hozott ítélet 36. pontja, a fent hivatkozott C-40/08. sz. Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 30. pontja és a C-137/08. sz. VB Pénzügyi Lízing ügyben hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé] 47. pontja és a C-618/10. sz. Banco Español de Crédito ügyben hozott ítélet [az EBHT-ban még nem tették közzé] 40. pontja.]

Ilyen összefüggésben a szerződési feltételek tisztességtelen jellegét megállapító nemzeti bíróságok feladata a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében egyrészt valamennyi, a nemzeti jog értelmében ebből eredő következményt meghatározni abból a célból, hogy a szóban forgó feltételek ne jelentsenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve. [a fent hivatkozott C-40/08. sz. Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 58. és 59. pontja, valamint a C-76/10. sz. Pohotovost' ügyben hozott végzés [az EBHT-ban még nem tették közzé] 62. pontja.]

Az irányelv által elérni kívánt védelem biztosítása érdekében a Bíróság (EuB) már több esetben hangsúlyozta, hogy a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet csak a szerződő feleken kívüli, pozitív beavatkozás egyenlítheti ki. [C-137/08. sz. VB Pénzügyi Lízing ügyben hozott ítélet 48. pontja, a C-618/10. sz. Banco Español de Crédito ügyben hozott ítélet 41. pontja, a C 240/98–C 244/98. sz. Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2000., I 4941. o. hozott ítélet 27. pontja valamint a C-168/05. számú Mostaza Claro ügyben hozott ítélet 26. pontja, a C-471/11 Banif Plus Bank Zrt. és Csipai Csaba, Csipai Viktória ügyben hozott ítélet 21. pontja.]

6.1 A NEMZETI BÍRÓSÁGOK SZEREPE A TISZTESSÉGTLEN FELTÉTELEK ÉRVÉNYTELENÍTÉSÉBEN

Az irányelv 6. cikkének (1) bekezdése által a tagállamokra rótt kötelezettség célja, hogy az állampolgárok, mint fogyasztók részére jogokat állapítson meg, és meghatározza az irányelv által elérni kívánt eredményt. [a C 144/99. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet [EBHT 2001., I 3541. o.] 18. pontja és a C 478/99. sz., Bizottság kontra Svédország ügyben hozott ítélet [EBHT 2002., I 4147. o.] 16. és 18. pontja.]

Az irányelv 6. cikkében megfogalmazott célkitűzés nem érhető el, ha a fogyasztóknak maguknak kell valamely szerződési feltétel tisztességtelen voltára hivatkozni, és hogy a fogyasztók hatékony védelme csak akkor biztosítható, ha a nemzeti bíróságnak lehetősége van az ilyen feltétel hivatalból történő értékelésére. [a C 240/98–C 244/98. sz., Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2000., I 4941. o.] 26. pontja.]

A fentiek alapján kizárt az irányelv 6. cikke (1) bekezdésének olyan értelmezése, mely szerint valamely tisztességtelen szerződési feltétel kizárólag a fogyasztó erre irányuló kifejezett kérelme esetén nem jelent kötelezettséget reá nézve. Egy ilyen értelmezés ugyanis a nemzeti bíróságot megfosztaná attól a lehetőségtől, hogy a hozzá benyújtott kérelem elfogadhatóságának vizsgálata keretében, és a fogyasztó erre irányuló kifejezett kérelme nélkül, hivatalból értékelje valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét. A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdése akként értelmezendő, hogy a tisztességtelen szerződési feltétel nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és e tekintetben nem szükséges, hogy a fogyasztó az ilyen feltételt előzetesen eredményesen megtámadja. [C-243/08. sz. a Pannon GSM Zrt. és Sustikné Győrfi Erzsébet ügyben hozott ítélet.]

E megfontolások fényében mondta ki a Bíróság, hogy a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni az irányelv hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozván a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet. [C-137/08. sz. VB Pénzügyi Lízing ügyben hozott ítélet 49. pontja, C-618/10. sz. Banco Español de Crédito ügyben hozott ítélet 42. pontja, a C-240/98–C-244/98. sz. Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben az ítélet 27. pontja, a C-168/05. számú Mostaza Claro ügyben hozott ítélet 26. pontja, a C-471/11 Banif Plus Bank Zrt. és Csipai Csaba, Csipai Viktória ügyben hozott ítélet 21. pontja.]

Következésképpen az uniós jog által az érintett területen a nemzeti bíróságokra ruházott feladat nem korlátozódik annak pusztá lehetőségére, hogy valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét megítélik, hanem magában foglalja e kérdés hivatalból történő megítélésének kötelezettségét is, amennyiben a rendelkezésükre állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek. [a C-243/08. sz. Pannon GSM ügyben hozott ítélet [EBHT 2009., I-4713. o.] 32. pontja és a fent hivatkozott Banco Español de Crédito ügyben hozott ítélet 43. pontja, a C-471/11 Banif Plus Bank Zrt. és Csipai Csaba, Csipai Viktória ügyben hozott ítélet 21. pontja, a C-168/05. számú Mostaza Claro ügyben hozott ítélet 38. pontja.]

7 JOGI ÉRTÉKELÉS

A 93/13 irányelv által biztosítani szándékozott védelem megvalósítása érdekében a Bíróság több alkalommal kimondta, hogy a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet csak a szerződő felektől független harmadik személytől származó pozitív beavatkozás egyenlítheti ki. A bíróságok ezen lehetőségét a Bíróság ezenkívül szükségesnek tekintette „a fogyasztó hatékony védelmének biztosításához, különös tekintettel azon nem elhanyagolható kockázatra, amely abból ered, hogy [a fogyasztó] nem ismeri jogait, vagy nehézségekkel találja magát szemben ezek érvényesítése során. A Bíróság azt is kimondta, hogy az irányelv 6. cikkében megfogalmazott célkitűzés nem érhető el, ha a fogyasztóknak maguknak kell valamely szerződési feltétel tisztességtelen voltára hivatkozni, és hogy a fogyasztók hatékony védelme csak akkor biztosítható, ha a nemzeti bíróságnak lehetősége van az ilyen feltétel hivatalból történő értékelésére. [a C-240/98–C-244/98. sz. Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben hozott ítélet 27. pontja, a fent hivatkozott C-168/05. számú Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet 26. pontja, a fent hivatkozott C-40/08. sz. Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 31. pontja, valamint a fent hivatkozott C-137/08. sz. VB Pénzügyi Lízing ügyben hozott ítélet 48. pontja, valamint a C-240/98–C-244/98. sz., Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2000., I-4941. o.] 26. pontja.]

A Bíróság ezen elvek fényében állapította meg, hogy a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni valamely, a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó szerződéses feltétel tisztességtelen jellegét, és ez által köteles ellensúlyozni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyensúlytalanságot. [lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott C-168/05. számú Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet 38. pontja, a C-243/08. sz. Pannon GSM ügyben hozott ítélet [EBHT 2009., I-4713. o.] 31. pontja, a fent hivatkozott C-40/08. sz. Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 32. pontja, valamint a fent hivatkozott C-137/08. sz. VB Pénzügyi Lízing ügyben hozott ítélet 49. pontja.]

Ráadásul az Eco Swiss ügyben hozott ítéletben maga a Bíróság állapította meg, hogy „amennyiben valamely nemzeti bíróságnak a belső eljárási szabályai szerint helyt kell adnia valamely jogerős választottbírói ítélet hatályon kívül helyezése iránti, a közrendre vonatkozó nemzeti szabályok megszegésére alapított kérelemnek, akkor a nemzeti bíróságnak az ilyen jellegű közösségi jogszabályok megszegésén” alapuló kérelemnek is helyt kell adnia. [(lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Eco Swiss ügyben hozott ítélet 37. pontja.)]

A Bíróság álláspontja szerint ebben az esetben ilyen jellegű szabályozást az EK 81. cikk tartalmaz, amelyet a Bíróság jelen ügyben „közrendre vonatkozó szabálynak” minősített, mivel olyan „alapvető intézkedést jelent, amely elengedhetetlen a Közösségre bízott feladatok megvalósításához és különösen a belső piac működéséhez”.

Tekintettel a fentiekre, valamint a fogyasztóvédelemnek a közösségi jogrendben betöltött jelentős szerepére, a Bizottság úgy vélte, hogy a 93/13 irányelv rendelkezései is minősíthetők közrendre vonatkozó szabályoknak. Álláspontja szerint ugyanis a jelen esetben a fogyasztók hatékonyabb belső piaci védelmének biztosítására irányuló harmonizációs rendelkezésekkel állunk szemben. Olyan jelentős intézkedésekről van tehát szó, amelyek elősegíthetik az EK 3. cikk t) alpontjában a Közösség alapvető céljai között említett „hozzájárulás a fogyasztóvédelem erősítéséhez” feladat teljesítését. A nemzeti bíróságok kötelesek biztosítani ezen rendelkezések betartását a jogerős ítéletek ellen indított jogorvoslati eljárás során is.

Azon közérdek jellege és jelentősége, amelyen az irányelv által a fogyasztóknak biztosított védelem alapul, indokolja továbbá, hogy a nemzeti bíróság hivatalból legyen köteles vizsgálni valamely szerződéses feltétel tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozván a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet.

A Bíróság azon ítélkezési gyakorlatát is megerősítette, hogy a nemzeti bíróság azon kötelezettsége, hogy az említett szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegét hivatalból vagy a fogyasztó kifogása nyomán vizsgálja, nem függhet jogvesztő határidő betartásától. [C-473/00. sz. Cofidis ügyben hozott ítélet [EBHT 2002., I-10875. o.] 35. pontja.]

Cofidis ügyben hozott ítéletében egyébként a Bíróság megemlítette, hogy a nemzeti bíróságok számára el kell ismerni azt a lehetőséget, hogy valamely tisztességtelen feltétel jogellenességére hivatkozassanak még akkor is, ha a fogyasztó a nemzeti jogban meghatározott határidőn belül nem terjesztett elő kifogást.

A Bíróság álláspontja szerint az eladók vagy szolgáltatók által indított eljárásokban ezt a célkitűzést veszélybe sodorhatja az a „nem elhanyagolható kockázat”, amely abból ered, hogy a fogyasztó vagy nem ismeri jogait, vagy a jogérvényesítéstől visszatartják őt egy esetleges bírósági eljárás költségei. E

veszély elhárítása érdekében szükséges tehát, hogy az említett lehetőség legalább az eladók vagy szolgáltatók által benyújtott keresetek tekintetében kiterjedjen „azokra az esetekre”, amikor a fogyasztó tartózkodik attól, hogy a szerződésben alkalmazott feltétel tisztességtelen jellegére hivatkozzék a nemzeti szabályozásban rögzített „jogvesztő határidő lejártá előtt”.

Az irányelv által a fogyasztóknak nyújtott védelem így kiterjed azokra az esetekre is, amikor az eladóval vagy szolgáltatóval tisztességtelen feltételeket tartalmazó szerződést kötött fogyasztó tartózkodik attól, hogy e feltétel tisztességtelen jellegére hivatkozzon, vagy azért, mert nem ismeri jogait, vagy azért, mert e hivatkozástól visszatartják őt egy esetleges bírósági eljárás költségei [a fent hivatkozott Cofidis ügyben hozott ítélet 34. pontja]

Ha a fogyasztó e mulasztását tehát semmiképpen nem tehetné jóvá a szerződéshez viszonyított harmadik személyek cselekvése. Az irányelv által létrehozott sajátos védelmi rendszer tehát végső soron sérülne. [C-168/05. számú Mostaza Claro-ítélet 31. pontja].

A tisztességtelen feltételek jogellenességének hivatalból történő megállapítására, és az alkalmazás esetleges mellőzésére irányuló pozitív nemzeti bírói beavatkozás megengedése tehát összhangban áll a rendszerrel.

A Bíróság ezenkívül megállapította, hogy valamely feltétel tisztességtelen jellege hivatalból történő vizsgálatának lehetősége a fogyasztó hatékony védelme érdekében szükséges, figyelembe véve, hogy fennáll az a nem elhanyagolható kockázat, hogy a fogyasztó többek között tájékoztatlanságból nem hivatkozik a vele szemben alkalmazott kikötés tisztességtelen voltára. [C-40/08. sz. Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet.]

A 93/13 irányelv megköveteli, hogy a fogyasztó számára hatékony jogvédelem álljon rendelkezésre a fogyasztói szerződés feltételei tisztességtelenségének vizsgálatára.

7.1 ÖSSZEGZÉS

Álláspontunk szerint a 6/2013. PJE határozat alkotmányossági problémát vet fel, mivel a Kúria túlterjeszkedett az Alaptörvény 25. cikkébe foglalt, a jogegységi határozat meghozatalára vonatkozó hatáskörén - a joggyakorlat egységét szolgáló és a bíróságokra kötelező érvényű jogértelmezés keretein -, azaz a jogegységi határozat egy új normatív elemeket is hordoz és - a jogértelmezés helyett - szabályozási funkciót tölt be.

Ezzel a Kúria az Alkotmányban foglalt hatáskörén - hatalmi szervként - túlterjeszkedő, quasi normát alkotó jogalkotása sérti az Alaptörvény B) cikkének az 1.) bekezdésében foglalt jogállamiságot és az Alaptörvény C) cikkébe foglalt hatalommegosztás elvét. Azzal ugyanis, hogy más hatalmi ág hatáskörében jár el, felborítja a demokratikus jogállam egyik legfontosabb összetevőjének, a hatalmi ágak egyensúlyának rendszerét.

A támadott jogegységi határozat, alkotmányossági kérdést vet fel, mivel a jogegységi határozatban a Kúria átlépi a jogértelmezés kereteit, és a jogegységi határozat normatív tartalommal (a normatív szabályozás igényével) érvényesül. A jogegységi határozat önálló jogszabályi tartalommal eloldódott az értelmezett jogszabálytól.

A jogegységi határozat megállapítja, hogy:

„a deviza alapú kölcsönszerződések elterjedésekor jogszabály nem határozta meg a deviza-alapú kölcsön fogalmát”, majd ezt követően megállapítja azt, hogy

„Megállapítható tehát, hogy a jogszabályok igen következtelen megnevezéseket használtak a konstrukció elnevezésére, és az egyes jogszabályok részben eltérő módon definiálták a deviza alapú kölcsönt. „

A Kúria a döntésének indoklásában már viszont „megfelelnek” arról, hogy jogszabály nem határozta a jogintézményt – mint a határozata elején, hanem indoklásában ezt feloldja azzal (az indoklásban), hogy „a jogszabályok igen következtelen megnevezéseket használtak” vagy „egyes jogszabályok részben ELTÉRŐ módon definiálták a jogintézményt”.

Teszi ezt akként a Kúria, hogy a 41/1997. (III. 5.) Korm. rendeletben (THM rendelet), a jogintézményre vonatkozó szabályokat véli felfedezni, holott az a THM számítással kapcsolatos szabályokat tartalmazza. Vagy akként, hogy 2010. június 11-én hatályba lépett szóló 83/2010. (III. 25.) Korm. rendeletet vagy a Hpt. 2010. évi XCVI. törvény 1. §-ával megállapított, 2010. szeptember 27-től hatályos 200/A. § (1) bekezdését vagy a szóló 2011. évi LXXV. törvény 1. § (1) bekezdés 1. pontját visszamenőleges hatállyal értelmezi.

Lényegében a jogegységi határozat maga dokumentálja azt, hogy a jogegységi határozat normatív tartalmú, azaz *NEM intra legem jogértelmezést tartalmaz*, mivel „jogszabály nem határozta meg a deviza-alapú kölcsön fogalmát” és a kölcsönszerződések elterjedését követő jogszabályok „következtelenek” és „eltérőek” (A határozat III. / 1. pontja). A jogegységi határozat tartalma ugyanis a tárgyat képező jogszabályhoz igazodhat, attól önállósult normatív tartalommal nem rendelkezhet.

A jogegységi határozat az abban foglalt contra legem és praeter legem jogértelmezésen keresztül normatív tartalmú szabályozási funkciót tölt be.

A Kúria a jogegységi határozatában normatív, szabályozási igénnyel és céllal lépett fel, hogy a különböző „deviza szerződéseket” egy jogviszony alá rendelhesse. Ezzel viszont - a jogegységi határozat megváltoztatja a jogalanyok jogviszonyát - ennek részeként azok jogait és kötelezettségeit -, vagyis a jogviszony tartalmát. A jogegységi határozat megváltoztatja a jogalanyok jogszabály alapján fennálló felelősségi viszonyait. Ha a jogintézményt elterjedésükkor nem határozta meg jogszabály és a későbbiekben a jogszabály a jogviszony tartalmát eltérő módon és következtelenül definiálta, akkor a különböző típusú szerződések kapcsán, jogvita esetén, a jogviszony tartalmának a feltárása nem megkerülhető és egyedi tényállások mentén lehetséges csak.

A jogegységi határozat alkotmányellenes azért is, mert túllépte a jogértelmezés kereteit és tartalmilag új normát alkotott. A jogértelmezés alapszabálya, hogy az nem vezethet a jogszabály tartalmának módosítására, csak a norma értelmének feltárását célozhatja. A Kúria megsértette a hatalmi ágak elválasztásának elvét, és a jogegységi határozat ezért (is) alkotmányellenes.

Az Alkotmánybíróságnak a 60/1992. (XI. 17.) AB határozattal kialakított gyakorlata szerint olyan esetekben, amelyekben jogalkotásra nem jogosult szerv tartalmilag jogszabálynak tekintendő iránymutatást bocsát ki, az Alkotmánybíróság a kibocsátás alkotmányellenességét megállapítja (ABH 1992, 275, 278-279.).

Mivel a 6/2013 jogegységi határozat tartalmilag új jogszabály megalkotásának tekintendő, álláspontunk szerint az Alkotmánybíróság a kibocsátás alkotmányellenességét megállapíthatja ennek a jogegységi határozatnak a tekintetében.

A közösségi jog, mint elsődlegesen alkalmazandó jog alapján, a nemzeti jog alkalmazását csak az adós, fogyasztó védelmére szigorúbb jogviszony szabályozás keretében tekinti jogszerűnek.

Az adóst a fogyasztási szerződések esetén különleges védelemben részesíti az EU joga. E különleges védelem a bírósági jogalkalmazás területén is alapos, és korrekt adós-, és fogyasztóvédelmi kritériumokat ír elő, a fogyasztási szerződések megítélésakor, valamint előírja azt is, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve. Tisztességtelen az a szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit, a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan, és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A közvetlen hatály elve szerint az uniós jog egyértelmű és feltétel nélküli rendelkezéseinek a magánszemélyekre vonatkozóan is jog keletkeztető hatásuk van, vagyis alkalmasak arra, hogy a magánszemélyek és az adós is ezekre közvetlenül jogot alapítsanak.

A Kúria jogegységi határozata felülírja (ezzel jogot alkot) a deviza nyilvántartású (hitel) jogviszony tartalmát azzal, hogy a többféle „devizahitelt” egy jogviszony alá rendeli. Holott azoknál a belső jogok-kötelezettségek, a következmények, a tényállások egészen másak, a hitel nyújtásának a feltételei és következményei teljesen eltérőek és hatásukban is ellentétesek.

- 1) devizahitel esetén a bank valamely devizaforrása terhére devizát bocsát az adós rendelkezésére, aki azt devizában köteles megfizetni.
- 2) deviza alapú hitel esetén a bank valamely devizaforrása terhére egyszeri devizaügyletből deviza átváltásból származó Ft-hitelt nyújt az adósnak. Ekkor az adós Ft-ban is, devizában is törleszthet, és a deviza-konverzió valóságos.
- 3) deviza nyilvántartású, hibrid (szintetikus) hitel. Ebben az esetben lényegében a hitelnújtó bank a helyi pénznemben teljesít azzal, hogy az adós számláját a bank eszközként kezeli egy befektetésben. Ekkor a bank egy befektetés terhére (mivel saját forrása nincs a kölcsönnyújtásra) és kockázatára nyújtja a kölcsönt azzal, hogy a bank a hitelszerződést, mint befektetési megbízást, a hitel ingatlanfedezetét, mint a befektetés ingatlan-fedezetét értelmezi, és az adós kötelezettségvállalását a hitel hosszú-lejáratú részletekben fizetésére, a befektetés kiegyenlítésére vonatkozó kötelezettségvállalásként értelmezi. DE Magyarországon az ezzel járó felelősség, és kötelezettségek nélkül.

2004 óta jellemzően csak ilyen (3) „deviza” hiteleket kötöttek a bankok. Mert deviza forrás nem állt rendelkezésre. Csakhogy míg az első két esetben ez egy hitel/kölcsön jogviszonynak felel meg, addig a deviza (átszámításos) szintetikus hitel már befektetéssel vegyes hibrid hitelviszony. A deviza (szintetikus) hitelek ezen típusát mindenhol a világon befektetési termékként értékesítették, egyedülálló módon csak Magyarországon nem.

Megjegyezzük azt is, hogy a jelzálogpiacon a bankok szabadpiaci devizaműveleteivel, a jelzálogkölcsönök felhasználásával elért devizaárfolyam emelkedést, a tartósfogyasztási cikkek, így a gépjármű-hitelezések piacán is, a deviza feljegyzésével, bonuszként is realizálni kívánták. Annak ellenére, hogy a gépjármű szerződésekhez, még virtuális deviza, swap-befektetés sem kapcsolódott. Egyáltalán semmilyen deviza sem. Így a devizaárfolyam-nyereséget a hitelszerződésen keresztül

követelni, minden alapot, szolgáltatást nélkülöző tartalma a szerződésnek, de mindennek a vizsgálatát a Kúria megdönthetetlen bírós vélelemmel kizárja.

A Kúria az sem állíthatja megdönthetetlen vélelemként, hogy a „a deviza alapú kölcsön mögött – figyelemmel a pénzügyi intézményekre vonatkozó közjogi jellegű szabályokra – devizaforrás áll. A Kúria nyilvánvalóan figyelembe veszi a számviteli (adó) jog szerint és a banki prudens működésével kapcsolatban megfogalmazott törvényi vélelmet, hogy a devizakövetelésekkel szemben devizaforrásoknak kell állniuk.

Ugyanezt viszont már megdönthetetlen törvényi vélelemként nem állíthatja és tilthatja meg a fogyasztónak az ezzel kapcsolatos tényállítást és bizonyítást.

Mivel mindez egy vélelem, arra hogy egy prudens bank így működik, és minden bank így működik. A „lehetetlen” és „szükségtelen” kijelentésével gyakorlatilag a Kúria megakadályozza, hogy a devizára vagy akár a pénztőke formájára bármilyen tényállítása legyen a fogyasztónak és bizonyítás felmerüljön. Pedig a kereset azt állítja, hogy a kölcsönnek semmilyen forrása nincsen!

Ha a bank és a Kúria válasza erre az, mert valamilyen deviza jelenléte a szerződésben, annak elengedhetetlen része volt. A felperesek ezt el is fogadják azzal, hogy nem akármilyen deviza jelenléte, hanem az adós nevén vezetett devizatőke-nyilvántartásával, a beleegyezése, és tudta nélkül, a bank befektetést hajtott végre, amely az adósok kötelezettségét, az árfolyamdrágulás banki előállításával, a bank maga idézte elő. A befektetésre, és annak előre látható súlyos következményére nem volt az adósoknak szerződési akarat, sőt hozzájárulása. Ennek alapján, ha a devizahitel ilyen hibrid termék, akkor ennek feltárása, a szerződési akarat hiányával kapcsolatos bizonyítás során nem mellőzhető.

Ennek a vizsgálata nem lehetetlen. Ha a szerződés portfólió része (más adósok ugyanilyen számláinak portfóliója), akkor is megállapítható a portfólió mögötti pénztőke formája. Ennek a vizsgálata már csak azért sem lehetetlen, mert ezekkel az adatokkal rendelkezik a bank, a szerződéssel kapcsolatos elszámolás valamennyi adatát tartalmazza az éves mérlegbeszámoló, ugyanis ezen adatok annak egy részét képezik és a mérlegbeszámolók, az éves jelentések és a könyvvizsgálói jelentések ezekkel vannak alátámasztva.

Ezen túlmenően a Kúria azt is megállapítja, hogy a deviza alapú hitel nem tartozik a befektetési szolgáltatási tevékenység körébe, csak ha az egyben befektetési hitel, valamint azt is, hogy e törvény (Bsz.) 2007. december 1-jén lépett hatályba, így a korábban kötött szerződésekre akkor sem lenne visszamenőleges hatálya.

A jogegységi határozat kötelező a bíróságokra nézve. Ezért a jogegységi határozatoknak is meg kell felelnie az EU jogának. Ha nem felel meg, az esetben az érdemi határozatot hozó bíróságnak ugyanúgy félre kell azt tennie, mint minden – az EU jogába ütköző más - jogszabályt. A perbeli, nálunk deviza nyilvántartású kölcsönnek elnevezett jogviszonyra, mint az EU joga által szabályozott hibrid szerződésre ugyanúgy alkalmazandó: a szintetikus devizaügylettel (befektetéssel) ellentételezett hitelviszonyra vonatkozó EU jog (az Európai Parlament és a Tanács 2004/39/EK a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelve és a Bizottság a 2006/73/EK irányelvben meghatározott a 2004/39/EK Európai Parlamenti és Tanácsi irányelvének végrehajtásának részletes szabályai), és a Luxemburgi Bíróság, ezen pénzügyi termékre vonatkozó határozatai (C-604/11.sz. ügy).

Az adós fogyasztók keresetükben, az ügy uraiként, olyan döntésre vonatkozó tényállást fogalmaztak meg, amelynek megállapítása esetén, a felek közötti perbeli szerződés nem jött létre, annak létrejöttét akadályozó egyező, és egybehangzó szerződési akarat hiánya miatt.

A szerződés – tartós jogviszony létrehozása esetén – a kötelelem teljesüléséből megállapíthatóan, eltér a két fél esetében. A termékre vonatkozó felperesi bizonyítás az, hogy nem kölcsön, és nem hitelviszony jött létre, mert a hitel, és a kölcsön a bank részéről csak egy ellentételező befektetéssel vegyes hibrid szerződéssel volt lehetséges.

Ehhez azonban a kereseti kérelem tényállását fel kell tárnia a bíróságnak, hogy az a valóságnak megfelel-e, és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, minden kétséget megállapíthatóan, az írott szerződésekből levezethető-e?

Az adós fogyasztók azt állítják, hogy olyan tartós kötelmi jogviszony jött létre a felek között, olyan kötelelem, amely az írott szerződés tartalmától – még e tartalom érvényessége esetén is – eltér, amit a felperesek szerződéskötési akarata, de valójában a bank kinyilvánított szerződési akarata is létrehozni kívánt: hitel- és kölcsön szerződés.

Az adósok azt állítják, hogy a szerződéskötéskor a bank, eltitkolt szándékkal, olyan biankó klauzulákat fogalmazott meg a szerződésben, amelyek alapján a bank egy befektetéssel vegyes hitel/kölcsönszerződést érvényesített, azt is kívánt érvényesíteni az adósaival szemben. Míg a felperesek kölcsönt kívántak a banktól felvenni, és tudomásuk sem volt arról, hogy a bank befektetési szerződésnek értelmezi, forrásteremtő pénzügyi művelet részévé teszi nem csak a felek hitelszerződését, de befektetőként bevonja ebbe az adósokat, számlájukat, és hitelfedezetüket is egy befektetési szerződésbe.

Ha az adós fogyasztó ezt állítja, és erre bizonyítást ajánl fel közvetett, és közvetlen bizonyítékokat, azzal, hogy a szerződésből le nem vezethető többlet-tényállás valósult meg a fogyasztó adósságát előállító banki magatartás alapján, és ennek jelentős részével kapcsolatos bizonyítékokat, elszámolásokat a bank, banktitokra hivatkozással visszatartja, akkor a bíróságnak az adósi állítás, és bizonyítékok feltárása, megértése, és mérlegelése nélkül az ügyről nem dönthet. Még akkor sem, ha van egy írott szerződés, ami kiindulása volt ennek a kötelelemnek, semmisséget eredményező pontjaival hitelviszonyokat szabályozott.

Ha az adósi állítás az, hogy nem az írott szerződés szerint járt el a bank, és ezért nem a szerződés szerinti jogviszony jött létre, akkor a fogyasztók nem zárhatók el, ennek a bizonyításától. A bíróságnak hivatalból kell vizsgálnia a fogyasztási szerződésnek minősülő perbeli szerződés tisztességes, érvényes voltát, és azt is, ha attól a bank eltért, és akkor is, ha más jogviszonyt érvényesített az adósaival szemben, ahogyan azt a felperesek állítják is.

Abban az esetben, ha mindezekre a fogyasztók hivatkoznak is, akkor a bíróság nem kerülheti meg a szerződés, a valóságban létrejött, és adósokkal szemben, a szerződés ürügyén érvényesített banki hibrid-kötelelem (hitellel vegyes befektetési megbízás) vizsgálatát, legalább a meglévő közvetlen, és közvetett bizonyítékok alapján.

A bíróság eljárása nem alapulhat azon a koncepción, hogy a szerződés szövege, és nem a valóság vizsgálendő, ami a felek között beteljesedett. Nem alapulhat azon a koncepción, hogy a szerződés leírt tartalma a valóságban bekövetkezett és más semmi sem történt.

Az adós álláspontja szerint, minden szükséges információval, amit a bíróságnak hivatalból kell egyébként észlelnie, értelmeznie, és minden olyan közvetlen és közvetett bizonyítékot a bíróság elé tárt, ami a felperesi tényállítások vizsgálatához szükségesek.

Az adós hivatkozva a fogyasztási szerződésekre vonatkozó PK véleményre, az adósok közvetett bizonyíthatják azt, hogy a banki termék, a hibrid szerződés, általában milyen banki konstrukció, hogyan működik a valóságban, és hogy ez nem tisztességes, mert az adósok hitelszerződésben vállalt

kötelezettségeit meghaladó, befektetői kötelezettségeket eredményező jogviszonyt terhelnek az adósokra.

A jogérvényesítést a Kúria úgy akadályozza (Európában egyedülálló módon), hogy a jogegységi határozatában a jogviszony tartalmát (hibrid) felülírja az eljárásban (kötelező jogértelmezés), a kereseti állítást, és bizonyítást egy tényre (a befektetésre) megtiltja előre (a határozat III. / 3. pontjának 8. francia bekezdése) azzal, hogy a „befektetési szolgáltatási tevékenység esetén a befektetési szolgáltató az ügyfél pénzével végez pénzügyi eszközre vonatkozó különböző műveleteket”. Mindezzel a 6/2013 PJE határozat az elsődlegesen alkalmazandó 2004/39/EK a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelvben megfogalmazott normáktól eloldódik.

Az Európai Parlament és a Tanács 2004/39/EK a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelve - és a Bszt. hatályba lépése előtt a Tptv. - meghatározza a pénzügyi eszköz fogalmát, mi tőke, a tőke funkció, mi a tőke szintetikus formája, és mi a befektetés származtatott üzleti tevékenység formájában. Befektetési szolgáltatások és tevékenységek keretében NEM az ügyfél pénzével végeznek pénzügyi eszközre vonatkozó különböző műveleteket, hanem 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben I. mellékletének „C” szakaszában meghatározott eszközök minősülnek pénzügyi eszközöknek és a felsorolt eszközök bármelyikéhez kapcsolódó az irányelv I. melléklet „A” szakaszában felsorolt szolgáltatások és tevékenységek bármelyike minősül befektetési szolgáltatásnak és tevékenységeknek.

Álláspontunk szerint a Kúria nem írhatja felül egy jogviszony tartalmát azzal, hogy a 2004/39/EK a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelvben - mint elsődleges jogforrás - meghatározott pénzügyi eszközök és tevékenységek fogalmának más tartalmat ad, az irányelvbe foglalt elsődleges jogi normának a tartalmától eloldódik, és az egyedi tényállítást és azoknak a vizsgálatát pedig kizárja.

A kötelezően előírt jogértelmezés következtében ezért megváltozik az eljárás szabálya azzal (az eljárásra kifejtett normatív tartalom okán), hogy ne legyen jelentősége a kereseti állításnak a befektetésre, és a felajánlott bizonyításnak, és a tények feltárásának – mivel mindezeket a jogegységi határozat a bíróságok mérlegelési köréből előre kirekeszti a felperes adós tényállításaival és bizonyításával együtt.

De az adósok mégis ezt állítják, s ezért a bíróság e valóság feltárására köteles:

- 1) mert ez a kereset ténybeli állítása,
- 2) mert az adósok erre bizonyítást ajánlottak fel, részben akként, hogy
 - a) kérték a devizatőke nyilvántartási számlájuk adatainak, és forgalmának, és a swapnak a feltárását a bank részéről az egyedi szerződésre vonatkozóan.
 - b) mert kérték figyelembe venni a bank, a banki szövetség, a közgazdaság, a banki szakemberek, a bankot ellenőrző szervezetek, és a MNB nyilatkozatai ténybeli előadását arról, hogy a befektetéssel vegyes hitelviszony a deviza-nyilvántartású hitel-szerződés.
- 3) a bankszektor, a hitelszerződés, és a bank is annak részeként értelmezi a befektetési műveletet a futamidő alatt,
- 4) ennek alapján nem mellőzhető, hogy ennek milyen következménye vannak az adós terheire.
- 5) az adósok állítják, hogy a bank maga drágította meg a nyilvántartó devizát, maga idézte elő a deviza árfolyamának emelkedését, ez a szerződéskötés idején a terméke piacra dobása, és a szerződéskötés idején is szándéka volt

A bíróság juthat olyan megállapításra, hogy az adósok kérelme alaptalan, ha az eljárás szabályait, és a bizonyítási eljárásnak, különösen a fogyasztási típusú szerződések bizonyítási eljárásának megfelelő perbeli kötelezettségeknek megfelel.

A bíróság ugyan a valóság feltárásától elzárkózhat, ebben az esetben viszont elvonja a polgárnak alanyi jogát a jogvédelemre és az igazságszolgáltatásra. Jelen esetben lényegében a jogegységi határozat korlátozza az Alaptörvény XXVIII. cikke által deklarált bírósághoz fordulás jogát, mint alapvető jog (467/B/1997. AB határozat), mivel az kiüresedik és formálissá válik azzal, hogy egy kereseti állítást és a tényállításra bizonyítást kötelező jogértelmezéssel (valójában megdönthetetlen bírói vélelemmel) kizárja és kirekeszti – a Pp. szabályaival is ellentétesen – a bíróságok mérlegelési köréből. Mindez az álláspontunk szerint a bírói függetlenséget is sérti. Annak elbírálása, hogy a fél által kért bizonyítás szükséges-e, az érdemi döntés körébe tartozik [1949. évi XX. tv (Alkotmány) 57. § (1) bekezdése [BH 2003.3.127].

A bizonyítási lehetősége nem korlátozható, és a bíróság nem szorítkozhat olyan döntés meghozatalára, amelyről nem alakul ki az a meggyőződése, hogy ítélete az eljárási szabályoknak megfelelően az anyagi jog szerinti állapottal összhangban van. Mindezt pedig csakis az biztosítja, ha a fél a jog alapjául szolgáló tények bizonyítására a Pp. garanciális rendelkezéseinek megfelelően lehetőséget kap, míg a bíróság is csak ezáltal kerül abba a helyzetbe, hogy a bizonyítékok értékelésével meggyőződésének megfelelő ítéletet hozzon.

Nem nyilvános - versenyfelügyeleti - eljárásban, bizonyítás lehetőségének kizárásával hozott, a vezető tisztségviselőt érintő "foglalkozástól eltiltó" döntés alkotmányossági vizsgálata [19/2009. (11.25.) AB határozat] több vonatkozásban a Törvény eljárási szabályai, és a folyamatban lévő perek szempontjából alapvető fontosságú alkotmányossági feltételeket fogalmaz meg.

- a) Mivel az érintett vezető tisztségviselő felelősségének kimondására a támadott jogszabály szerint versenyfelügyeleti eljárásban került volna sor, a bíróság el van zárva attól, hogy az érintett felelősségét és a bizonyítékokat érdemben vizsgálhassa.
- b) A vezető tisztségviselő felelősségének megállapítására a társaság felelősségének megállapításából automatikusan következően és kötelező érvénnyel kerül sor, így a bírósági eljárásban hiányoznak azok a garanciák, amelyek lehetővé tennék az érintett számára, hogy megfelelő terjedelemben bizonyítást kezdeményezzen. Az érintett tehát el van zárva az érdemi, tisztességes eljárás követelményeinek megfelelő bizonyítás lehetőségétől. A szabályozás úgy telepít a tisztségviselőre bizonyítási kötelezettséget, hogy az eljárás módjára vonatkozó további szabályok elzárják őt a hatékony bizonyítási eszközök igénybe vételének lehetőségétől.

A 15/2002. (III.29) AB határozat hangsúlyozta, hogy alkotmányellenes alapjog korlátozásnak minősül, ha a jogszabály általános érvénnyel korlátozza egy határozat megalapozása szempontjából releváns bizonyítást, és a bizonyítékokhoz való hozzáférést. *Mindez a panaszos álláspontja szerint megvalósul a 6/2013 PJE határozat kötelező alkalmazásával. Még inkább így van, ha a per fő tárgyra, a szerződés tartalmára, a létrejött tartós szerződéses jogviszonyra vonatkozó adósi tényállítást SEM vizsgálhatja a Kúria megdönthetetlen vélelme alapján. A megdönthetetlen vélelem mint jogtechnikai eszköz, már*

önmagában sérti mind az EU, mind a magyar fogyasztóvédelmi elveket, és jogszabályokat, így az Alaptörvényt is a törvény előtti egyenlőség vonatkozásában.

A 398/B/2007. AB határozat alkotmányossági feltételnek tekintti azt, hogy egy határozattal elmarasztalt személy a kimentés körében érdemi és teljes körű bizonyítás kezdeményezésére kapjon lehetőséget. *Mindezen elvek a panaszos álláspontja szerint sérülnek a 6/2013 PJE határozat kötelező alkalmazásával.*

A tisztességes eljáráshoz való jog több nemzetközi egyezmény által garantált alapvető jog, így az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése, továbbá a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya is deklarálja, illetve maga az Alapjogi Charta is biztosítja 47. cikkében. A tisztességes eljárás követelménye számos részjogosultságból tevődik össze. Megjegyzendő, hogy az említett cikkben biztosított jogok tartalmának és terjedelmének meghatározásához a Charta 52. cikkének (3) bekezdése, valamint a Chartához fűzött magyarázatok [CELEX számuk: 32007X1214(01)] is az Egyezményre utalnak vissza, fenntartva azt a lehetőséget, hogy az uniós jog az EJEK által kialakítottnál kiterjedtebb védelmet nyújtson.

Az EuB a Lisszaboni Szerződés hatályba lépésével az EU Alapjogi Charta kötelező erővel rendelkezik – több ítéletében is értelmezte az Alapjogi Charta 47. cikkét, vagyis a tisztességes eljárás követelményét és a hatékony bírói jogorvoslathoz való jogot. A hatékony bírói jogvédelem elve a tagállamok közös alkotmányos hagyományain alapuló általános jogelvek közé tartozik. Hozzá kell tenni, hogy a Bíróság (EuB) állandó ítélkezési gyakorlata szerint a védelemhez való jog tiszteletben tartását biztosítani kell „minden olyan eljárásban [...], amely valamely személlyel szemben indult, és e személyre nézve hátrányos intézkedéshez vezethet”.

Kétségtelen, hogy a Charta 47. cikkének első bekezdése az EJEE 13. cikkén alapul, azonban az EU jogában a védelem szélesebb körű, mint az EJEE-ben garantált jogvédelem, hiszen a bíróság előtti hatékony jogorvoslatot is biztosítja. A második bekezdés már egyértelműen az EJEE 6. cikk (1) bekezdésén alapul, ám az uniós jogban a bírósághoz fordulás joga nem korlátozódik a polgári jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos jogvitákra. Az EuB értelmezése alapján a hatékony bírói jogvédelem elve olyan általános uniós jogi elv, amely a tagállamok közös alkotmányos hagyományain nyugszik, és amely elvet az EJEE 6. és 13. cikkei állapítottak meg, ezt az elvet megerősítette az Alapjogi Charta a 47. cikkében.

A tagállami joggal szemben a közösségi jog elsődlegessége elvének tartalmi elemei a következőkben határozhatók meg. Ha a tagállami bíróság által az alkalmazandó – tehát közvetlen hatállyal bíró – közösségi jogszabály ütközik a tagállami jogszabállyal, a bíróságnak a közösségi joggal ellentétes tagállami jogot félre kell tennie, ilyenkor nem kell kérnie és bevárnia, a nemzeti jogrend szerinti eljárást illetve az előzetes döntéshozatalt.

A tagállami bíróságnak a félretételt hivatalból is meg kell tennie. Ide tartozik még továbbá az is, hogy a tagállam nem alkothat a közösségi joggal ellentétes jogot, sőt – az előfoglalás elv alapján – egyáltalán nem alkothat jogot a közösségi jog számára fenntartott területeken.

A közösségi jog elsőbbsége kiterjed a Szerződésekre és a másodlagos közösségi jogi aktusokra, a nem alkalmazás kötelezettsége pedig a tagállamok korábbi és későbbi jogi aktusaira, a tagállamok eljárási szabályaira, jogorvoslati eszközeire is.

A közösségi jog elsőbbségével kapcsolatban ki kell emelni egyrészt, hogy az nem érvényességi, hanem alkalmazási elsőbbség, tehát nem klasszikus normahierarchiáról van szó, másrészt, hogy az elsőbbség az elsődleges jogforrásokra és másodlagos jogforrásokra is vonatkozik, minden közvetlenül hatályosuló közösségi norma esetén érvényesül.

Az Internationale Handelsgesellschaft-ügyben [11/70 Internationale Handelsgesellschaft kontra Einfuhr- und Vorratstelle für Getreide und Futtermittel (1970) ECR 1125], a másodlagos közösségi jog (rendelet) és a tagállami alkotmány kollíziója állt fenn.

Az Európai Bíróság radikális megállapítása szerint:

„A nemzeti jog szabályaira, vagy fogalmaira való támaszkodás a Közösség intézményei által elfogadott intézkedések érvényességének megítélésakor hátrányos hatással járna a közösségi jog egységességére és hatékonyságára. Ezen jogszabályok érvényessége csakis a közösségi jog fényében vizsgálható. Valójában a Szerződésből származó jogot, amely önálló jogforrás, jellegénél fogva nem bírálhatják fölül a nemzeti jog szabályai, akármilyen formában léteznek is azok, anélkül, hogy ne fosztaná meg közösségi jogi jellegétől és anélkül, hogy magának a Közösségnek az intézményes jogalapját ne kérdőjeleznék meg.

Ezért egy közösségi intézkedésnek valamely tagállamon belüli érvényesülését nem érintik azok az állítások, hogy az adott intézkedés ellentétes az állam alkotmányában megfogalmazott alapjogokkal, vagy valamely alkotmányos struktúra elvével.”

Összegezve tehát a közösségi jog szupremáciája nyert megállapítást a tagállami alkotmánnyal szemben, beleértve az alapvető emberi jogokat védő alkotmányi rendelkezéseket is. A Bíróság szerint a közösségi jog egységességét és hatékonyságát meg kell őrizni, a tagállamok, alkotmányukra hivatkozva nem kerülhetik meg közösségi jogi kötelezettségeiket. Láthatjuk azt is, hogy az EuB a tagállami alkotmányos rendbe való ütközés vizsgálatát sem engedi át a tagállami szerveknek.

Az Internationale Handelsgesellschaft döntés szerint a közösségi jog elsődlegessége a tagállami alkotmánnyal szemben is érvényesül, a nemzeti szabály jogrendben elfoglalt helye nem releváns a közösségi jog elsődlegessége szempontjából.

Az elsőbbség elvét támogatja az Európai Közösséget alapító szerződés (a továbbiakban: EKSZ) 10. cikkének második bekezdése is, mely szerint a „tagállamok tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti e szerződés célkitűzéseinek megvalósítását.” Ilyen „intézkedés” lehet közösségi joggal ellentétes jogi norma megalkotása, vagy ilyen belső jogi norma hatályának fenntartása is. Az elsőbbség elvének általános elismerését támasztja alá, hogy a hatályba még nem lépett Európai Alkotmányról szóló Szerződés (a továbbiakban: EASZ) I-6. cikke tartalmazza, és kifejezetten elismeri ezt, követve és átvéve az Európai Bíróság gyakorlatát.

Az Alaptörvény E.) cikkének a 2) és 3) bekezdésének, és annak a közösségi jog elsőbbségével kapcsolatos, az alkotmányvédelem szempontjából kapcsolódó szerepével kapcsolatban fontosnak tartjuk azt is kiemelni, hogy a csatlakozásnak csak egy oldala a hatáskör gyakorlásának átengedése a jövőre nézve, a másik oldala azon normák elfogadása, melyeket korábban a közreműködésünk nélkül alakultak ki.

A fentiekből következik, hogy amennyiben a tagállami Kúria olyan tartalmú jogegységi határozatot hoz, amely a közösségi jogi norma hatályát korlátozza a tagállamban, akár alkotmányi szinten beálló norma-konfliktus miatt is, nyíltan és nyilvánvalóan megsérti az állam közösségi jogi kötelezettségeit, és ez tagállami felelősséget keletkeztet. Álláspontunk szerint ez az állapot fennáll, mivel a jogegységi határozat korlátozza a közösségi normák hatályát, sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, valamint sérti a Charta 48. cikkét – a fogyasztók védelmét és az Alaptörvény M.) cikkét, mivel korlátozza a fogyasztókra ruházott jogokat, fogyasztó jogainak védelme is egyben. Ezen fogyasztói jogok és a fogyasztók védelme az EKSz 169. cikkén alapszanak, és álláspontunk szerint a jogegységi határozat ezeket hátrányosan korlátozza, mivel más belső esetekhez képest más eljárási szabályokat állapít meg az úgynevezett „devizás” polgári jogvitákban Chartához fűzött magyarázatok [CELEX számuk: 32007X1214(01)].

Az indítványozó álláspontja szerint - összhangban a kifejtettekkel - ezért a belső és a közösségi jogszabályok ütközését nem lehet „alkotmány alatti” kérdésnek tekintni.

Álláspontunk szerint a belső jogi norma közösségi jogba való ütközése egyben alkotmányellenes (az Alaptörvénybe ütköző) helyzetet teremt. A belső jogi norma közösségi jogsértő jellege önmagában sérti az Alaptörvény E.) cikkét, és az Alaptörvény Q.) cikkének 2.) és 3.) bekezdését együttesen.

Ezen túlmenően – mivel álláspontunk szerint a jogegységi határozat a közösségi joggal és az EuB ítélezési gyakorlatával szembeni ellentétes jogi normát hozott létre – mindez sérti és érinti a jogbiztonság kérdését is, melyet véd az Alaptörvény B.) cikkének 1.) bekezdése.

Ezért erre vonatkozó másodlagos álláspontunk az, hogy a 6/2013 PJE határozat az Alaptörvény E.) cikkének a 2) és 3) bekezdésének sérelmének hiányában is, a jogegységi határozat közösségi jogba ütközése ebben az esetben is előidézi az Alaptörvény B.) cikkének 1.) bekezdése sérelmét.

A közösségi jogon alapuló igény érvényesítését a belső jogban nem akadályozhatja a közösségi joggal ellentétes belső jogszabály. A belső jogalkalmazó szervek ezen kötelezettsége közvetlenül a közösségi jog elsőbbségének elvéből, illetve – részben – a közvetlen hatály elvéből ered, de mögöttük a közösségi jog hatékony érvényesülésének követelménye húzódik, és az EK-Szerződés 10. cikke és a közösségi jog hatékony érvényesítésének kötelezettsége a tagállami belső jogrendszerekben. Ebből fakadóan az indítványozó álláspontja az, hogy a jogegységi határozat közösségi jogba ütközése az Alaptörvény E.) cikkének a 2) és 3) bekezdésének sérelme nélkül is sérti az Alaptörvény B.) cikkének 1.) bekezdését.

Annak elismerése ugyanis, hogy azok a nemzeti jogalkotási aktusok, amelyek jogtalanul behatolnak a Közösség jogalkotói hatásköre alá tartozó területre vagy más módon összeegyeztethetetlenek a közösségi jog rendelkezéseivel, bármiféle jogi hatással rendelkeznének, a tagállamok általa Szerződés értelmében feltétel nélkül és visszavonhatatlanul vállalt kötelezettségek tényleges jellegének tagadását jelentené, és ezáltal a Közösség alapjait kérdőjelezné meg. [C-106/77. sz. ügyben hozott ítélet 18. pontja]

Jogállamban a polgároknak alanyi joga van a jogvédelemre, az igazságszolgáltatásra. Ezt az alapvető jogot Magyarországon az Alaptörvény három paragrafusának összjátéka hivatott rögzíteni és érvényesülését biztosítani. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. Amint arra

az Alkotmánybíróság e – korábban az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében rögzített – jog kapcsán 59/1993. (XI. 29.) AB határozatában is rámutatott: az Alkotmány e rendelkezése az eljárási garanciákon túl a bírósághoz fordulás alapvető jogát is magában foglalja, amelyből „az államra az a kötelezettség hárul, hogy – egyebek között – a polgári jogi jogok és kötelezettségek (a polgári joginak tekintett jogviták) elbírálására bírői utat biztosítson.”

A tisztességes eljáráshoz való joghoz kapcsolódó követelmények tiszteletben tartása érdekében ugyanis fontos, hogy a felek mind az olyan tényállási elemeket, mind pedig az olyan jogi kérdéseket megvitathassák, amelyek az eljárás kimenete szempontjából meghatározóak. Mindez nem korlátozható akként, hogy a jogegységi határozat maga ismeri el, hogy a jogintézményt a szerződés megkötésekor jogszabály nem határozta meg és elismeri azt, hogy a későbbi jogszabályok eltérően definiálták a jogintézményt. *Mindez sérti a polgárok tényfeltáráshoz fűződő jogait és érdekeit is.*

A kartell és a domináns pozícióval (gazdasági erőfölénnyel) való visszaélés a gazdaságot és a fogyasztói jólétet nagymértékben veszélyeztető magatartás. A jogsértők érdekeltek magatartásuk eltitkolásában is, ezért a nemzeti bíróság köteles az eljárásban ellensúlyozni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet, tekintettel a fogyasztóvédelemnek a közösségi jogrendben betöltött jelentős szerepére. [C-137/08. sz. VB Pénzügyi Lízing ügyben hozott ítélet 49. pontja, C-618/10. sz. Banco Español de Crédito ügyben hozott ítélet 42. pontja, a C 240/98–C 244/98. sz. Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben az ítélet 27. pontja, a C-168/05. számú Mostaza Claro ügyben hozott ítélet 26. pontja, a C-471/11 Banif Plus Bank Zrt. és Csipai Csaba, Csipai Viktória ügyben hozott ítélet 21. pontja.]

Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése szerint Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait. Ez az alkotmányos követelmény magában foglalja a fogyasztók tényfeltáráshoz fűződő jogainak védelmét is.

A perek tisztességes lefolytatásának követelménye – más megközelítésben: a tisztességes eljáráshoz (fair trial, procès équitable) való alapvető jog – tartalmának kibontásakor figyelemmel kell lenni egyrészt az Alkotmány 57. § (1) bekezdésének és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezése kapcsán kialakított alkotmánybírósági gyakorlatra (ehhez ld.: Hollán Miklós-Osztoivits András: „57. § [Bíróági eljárási garanciák]” in: Jakab András [szerk.]: Az Alkotmány kommentárja [Budapest: Századvég 2009] 10-73. msz.), másrészt azonban az Egyezmény megerősítése (1992. november 5.) és az Egyezményt kihirdető 1993. évi XXXI. törvény hatályba lépése (1993. április 15.) óta az EJEB által az Egyezmény 6. cikkéhez kapcsolódóan kialakított ítélkezési gyakorlatra is.

A 14/2004. (V. 7.) AB határozat az Alkotmánybíróságnak a tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozó gyakorlatát összegezve megállapította, hogy „a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye”.

Álláspontunk szerint a jogegységi határozat - az alapelvek között kifejezetten nem nevesített garanciát a fegyverek egyenlőségének az elvét is sérti azzal, hogy tényállítást és bizonyítást zár ki a bírói mérlegelési köréből a jogviszonyra nézve. A fegyverek egyenlőségének elve az EJEB ítélkezési gyakorlata szerint azt követeli meg, hogy minden félnek ésszerű lehetősége legyen az ügyét a bíróság elé tárni, mégpedig olyan körülmények között, amelyek helyzetét nem teszik az ellenfeléhez képest lényegesen hátrányosabbá (ld. pl. a 39594/98. sz. Kress kontra Franciaország ügyben 2001. június 7-én

hozott ítélet 72. pontját és a 14448/88. sz. Dombó Beheer B.V. kontra Hollandia ügyben 1993. október 27-én hozott ítélet 33. pontját). Ez az elv magában foglalja a felek arra vonatkozó jogát is, hogy ügyükkel kapcsolatban a másik féllel *egyenlőképpen bizonyítékot szolgáltatthassanak* [ld. a fent említett Dombó Beheer ügyben hozott ítélet 34. és 35. pontját vagy a 13616/88 sz. Hentrich kontra Franciaország ügyben 1994. szeptember 22-én hozott ítélet 56. pontját].

Álláspontunk szerint a jogegységi határozat sérti a közvetlenség elvének érvényre juttatását és a tényfeltáráshoz fűződő jogokat is, amely szintén az eljárás tisztességességének fontos garanciája. [30508/96 sz. Pitkänen kontra Finnország ügyben 2004. március 9-én hozott ítélet 58. és 59. pontja] A Bszi. 3. §-a értelmében a bírák a jogszabályok alapján, meggyőződésüknek megfelelően döntenek. A személyes meggyőződés kialakításához pedig szükség van a közvetlen tapasztalatra, a személyes észlelésre, az eredeti forrásból történő ismeretszerzésre. Mindezt akadályozza a jogegységi határozatnak az eljárásra kifejtett normatív tartalma. A jogirodalom a tisztességes eljárás követelményei között külön is nevesíti a bizonyítási eljárás lefolytatását, amely szoros összefüggésben áll az előbbieken meghatározott fegyverek egyenlőségének elvével. A bíróság más szervezetek befolyásától mentes ítélezésének feltétele az ítélet alapjául szolgáló tények önálló megállapítása és elbírálása.

Álláspontunk szerint a bírósághoz fordulás joga tekintetében is sérti PJE határozat az alkotmányos jogokat. Az alkotmánybírói gyakorlat szerint a keresetindítási jog - a bírósághoz fordulás jogával összefüggésben - alapjog. A 2218/B/1991. AB határozat megállapította: „a keresetindítási jog a személynek az a joga, hogy a megsértett alanyi jogának orvoslása végett a bírósághoz forduljon” (ABH 1993, 580, 583.).

A törvény egyértelművé teszi, hogy „az ügy urai a felek, ők határozzák meg a per tárgyát, és ezáltal a bíróság eljárási mozgásterét”. A felek jogosultak dönteni arról, előterjesztenek-e bizonyítási indítványt, vagy tartózkodnak attól. A bíróság feladata ezzel összefüggésben a jóhiszemű joggyakorlás biztosítása.

A tisztességes eljáráshoz való jog lényege, hogy garantálja az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges és az esetek többségében alkalmas bírósági eljárást. [9/1992. (I. 30.) AB, ABH 1992, 59, 64] Ennek keretében a tisztességes eljáráshoz való jog megköveteli a fegyverek egyenlőségét is, ami alapján a peres feleknek egyenlő esélye és alkalma kell, hogy legyen arra, hogy tény- és jogkérdésekben véleményt formálhassanak és állást foglalhassanak. [6/1998. (III. II.) AB, ABH 1998, 91, 95-96] Ezért a tisztességes eljáráshoz való jog megköveteli, hogy a peres feleknek ésszerű lehetőségük legyen jogi álláspontjuk és az azokat alátámasztó bizonyítékok előadására. Ennek során az egyik fél nem hozható hátrányosabb helyzetbe a másikkal. A bíróságnak a felek előadásait és a felajánlott bizonyítékokat megfelelő módon értékelni és mérlegelni kell, és ezt értelemszerűen az eljárási szabályoknak biztosítaniuk kell. [19/2009. (11.25.) AB határozat, ABH 2009, 146, 15 és köv. old.].

Az panaszos álláspontja szerint az Alkotmánybíróság által kifejtett elvek sérülnek a 6/2013 PJE határozat alkalmazásával.

A panaszos álláspontja szerint a bírósághoz fordulás jogának lényeges tartalmát bizonyosan kiüresíti a 6/2013 PJE határozatba foglalt olyan szabályozás, amely a bíróság számára a keresetről a szabad bizonyítás elvét megsértve gyakorlatilag csak egyfajta tartalmú döntés meghozatalát teszi lehetővé,

mivel kizárja, hogy a bíróság az elé vitt jogvitát saját meggyőződésének megfelelően, érdemben elbírálja.

A tagállamok bíróságainak feladata a jogalanyok számára a közösségi jog közvetlen hatályából eredő jogvédelem biztosítása (ezzel kapcsolatban lásd a 33/76. sz. Rewe-ügyben 1976. december 16-án hozott ítélet [EBHT 1976., 1989. o.] 5. pontját, a 45/76. sz. Comet-ügyben 1976. december 16-án hozott ítélet [EBHT 1976., 2043. o.] 12. pontját, a 106/77. sz. Simmenthal-ügyben 1978. március 9-én hozott ítélet [EBHT 1978., 629. o.] 21. és 22. pontját, a C-213/89. sz., Factortame és társai ügyben 1990. június 19-én hozott ítélet [EBHT 1990., 1-2433. o.] 19. pontját, valamint a C-312/93. sz. Peterbroeck-ügyben 1995. december 14-én hozott ítélet [EBHT 1995., 1-4599. o.] 12. pontját).

Az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között a nemzeti jogszabályok szerint zajló bírósági eljárás jellegzetességei nem jelenthetnek olyan tényezőt, amely érintheti az irányelv rendelkezései alapján a fogyasztókat megillető jogvédelmet; a nemzeti bíróságokra ruházott feladat nem korlátozódik annak pusztán lehetőségére, hogy valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét megítéljék, hanem magában foglalja e kérdés hivatalból történő megítélésének kötelezettségét is, amennyiben a rendelkezésükre állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek. [a C-243/08. sz. Pannon GSM ügyben hozott ítélet [EBHT 2009., I-4713. o.] 32. pontja és a fent hivatkozott Banco Español de Crédito ügyben hozott ítélet 43. pontja, a C-471/11 Banif Plus Bank Zrt. és Csipai Csaba, Csipai Viktória ügyben hozott ítélet 21. pontja, a C-168/05. számú Mostaza Claro ügyben hozott ítélet 38. pontja.]

A tagállamok szabályozási jogkörét az egyenértékűség elve és a tényleges érvényesülés elve korlátozza. A rendelkezések nem lehetnek kedvezőtlenebbek a hasonló jellegű belső esetekre vonatkozókhöz képest, és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jog által a fogyasztókra ruházott jogok gyakorlását. [lásd a C-618/10. Banco Español de Crédito ügyben hozott ítélet 46. pontját].

Az egyenértékűség elve szerint a bírósághoz fordulás azon eljárási szabályai, amelyek célja, hogy biztosítsák azoknak a jogoknak a védelmét, amelyeket a közösségi jog közvetlen hatálya az érintetteknek biztosít, nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló, belső jellegű keresetekre vonatkozóak [A C 317/08–C 320/08. sz., Alassini és társai egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2010., I 2213. o.) 48. pontja].

A következőkben a tényleges érvényesülés elvét kell részletesen vizsgálni. Ebből az elvből az következik, hogy a nemzeti eljárásjog kialakítása nem eredményezheti a 93/13 irányelv által a fogyasztónak biztosított jogok *érvényesítése akadályozását*. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében minden esetben, amikor felmerül a kérdés, hogy valamely nemzeti eljárási rendelkezés lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi e az uniós jog alkalmazását, meg kell vizsgálni, hogy milyen e rendelkezésnek a különböző nemzeti hatóságok előtti teljes eljárásban betöltött helye, valamint alkalmazása és sajátosságai.

Az Európai Bíróság a tagállami eljárási autonómiára hivatkozva a C 430/93. és C 431/93. sz. van Schijndel és van Veen ügyben hozott ítéletében [EBHT 1995, I 4705. o.] egyértelműen elismerte azokat a határokat, amelyeket a nemzeti polgári eljárásjog alapelveinek tekinthető rendelkezési (tárgyalási) elv a nemzeti bíróság hivatalból végzett vizsgálata tekintetében kijelöl. A tagállami eljárási autonómia megjelenési formáihoz ugyanakkor az Európai Bíróság konzekvensen hozzáfűzi azt is, hogy ezen eljárási

szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek a hasonló jellegű belső jogi esetekre vonatkozókhoz képest (az egyenértékűség elve), és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé a közösségi jogrend által biztosított jogok gyakorlását, amely a tényleges érvényesülés elvét jelenti. A tagállami eljárási autonómia elve tehát nem sérthetetlen, azt egyre több helyen korlátozza az Európai Bíróság gyakorlata, amire tekintettel egyes jogirodalmi szerzők a tagállami eljárási autonómia elvének már a létezését is megkérdőjelezik.

Az Európai Bíróság gyakorlatából tehát egyre inkább kikristályosodik azon polgári eljárásjogi alapelvek katalógusa, amelyek létezését a tagállami eljárásjogokban a luxemburgi testület elismeri, illetve rögzíti ezek érvényesülési határait.

Az egyenértékűség elve azt is megköveteli, hogy a nemzeti jog által a közösségi jog hivatalból történő figyelembevétele tekintetében előírt feltételek ne legyenek kevésbé kedvezőek, mint a hivatalból történő alkalmazását szabályozó azonos rangú nemzeti jogi szabályok [lásd ebben az értelemben többek között a C 430/93. és C 431/93. sz., Van Schijndel és Van Veen egyesített ügyekben 1995. december 14. éni hozott ítélet [EBHT 1995., I 4705. o.] 13. és 17. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot].

E körülmények között meg kell állapítani, hogy a jogegységi határozatban kifejtett szabályozás nem összeegyeztethető - az eladókkal vagy szolgáltatókkal szemben, a kiszolgáltatók helyzetben lévő fogyasztók számára biztosított védelemhez fűződő közérdek jellegére, és fontosságára tekintettel - az egyenértékűség, és a tényleges érvényesülés elvével. Az eljárás ilyen szabályozása csökkenti a 93/13 irányelv által elérni kívánt védelem hatékonyságát.

A jogegységi határozat sérti a közösségi jogban a fogyasztói szerződésekre vonatkozó eljárási szabályokat, sérti az egyenértékűség elvét azzal, hogy kedvezőtlenebb helyzetbe hozza (a hasonló jellegű belső esetekre vonatkozókhoz képest) a fogyasztót, mivel az úgynevezett „devizás” perekben normatív szabályozás igényével korlátozza a közösségi jog által a fogyasztókra ruházott jogokat:

- 1) azzal, hogy a jogviszony tartalmát felülírja
- 2) azzal, hogy a többféle „devizahitelt” egy jogviszony alá rendeli
- 3) azzal, hogy a kereseti állítást, és bizonyítást egy tényre (a befektetésre) megtiltja előre
- 4) azzal, hogy az Európai Parlament és a Tanács 2004/39/EK a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelvbe foglalt jogi normának a tartalmától eloldódik, és az egyedi tényállítást és azoknak a vizsgálatát pedig kizárja
- 5) azzal, hogy a fogyasztót akadályozza a tények feltárásában és a bizonyításban
- 6) azzal, hogy mindezeket a bírói mérlegelés köréből kirekeszti
- 7) azzal, hogy a szabad bírói mérlegelés elé állít eljárási korlátokat

E feltételek mellett – tekintettel arra, hogy ez a „szabályozás” nem teszi lehetővé és megtiltja, hogy az eljáró bíróság akár hivatalból, akár a fogyasztó fél kérelmére értékelje azt, hogy *nem az írott szerződés szerint járt el a bank, és ezért nem a szerződés szerinti jogviszony jött létre*, ezért az eljárási szabály ellentétes az irányelvvel.

Ezzel éppen ellenkezőleg, a 93/13 irányelv megköveteli, hogy a fogyasztó számára hatékony jogvédelem álljon rendelkezésre a fogyasztói szerződés feltételei tisztességtelenségének vizsgálatára.

Mindez a fogyasztó közösségi jogból eredő jogait sérti, és álláspontunk szerint *a jogegységi határozat jogtalanul behatol a Közösség jogalkotói hatásköre alá tartozó területre, ezen kívül a perrendtartás szabályait is sérti.*

Az időközben meghozott III/1522/2014. számú döntése az Alkotmánybíróságnak a panasz utólagos kiegészítését kívánja meg.

45 pont.

Deviza alapú kölcsönzés – a kirovó pénznemtől eltérő lerovó pénznemben történő teljesítéssel – a bankok egymás közötti gyakorlatában nem volt ismeretlen, ezeket azonban csak nagyon rövid (napokban, hetekben, kivételesen hónapokban meghatározott) időszakra kötötték, az árfolyamváltozás felső limitjét (mint megszüntető feltételt) is kikötve. Ilyen vagy ezekhez hasonló, a gyengébb feleket (a termék „fogyasztóit”, az adósokat) védő garanciális feltételeket ezek a szerződések általában nem tartalmaztak.

Ez az álláspontunk szerint nem véletlenül, befektetői kötelezettség befektető jogok nélkül, az adósok terhére.

122 pont

Az Alkotmánybíróság jelen ügygel összefüggésben megjegyzi: A „deviza alapú” szerződés fogalmát számos jogszabály használja, definíciót azonban – a vizsgált Tv.-en kívül – csak két hatályos jogszabály, – a régi Hpt.-vel megegyezően – a Hpt. [267. § (1) bekezdés], illetve a teljes hiteldíj mutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről szóló 83/2010. (III. 25.) Korm. rendelet [2. § (1) bekezdés 2. pont] – ad egymással nem teljes összhangban. A jogszabály-alkotói következetlenséget – és a részben ebből is fakadó jogalkalmazói jogbizonytalanságot – észelve a 6/2013. Polgári jogegységi határozat indoklásának III. 1. pontja részletesen elemzi a deviza alapú szerződések jellemzőit.

Álláspontunk szerint, a következetlenség csak arra vonatkozhat, hogy eltérő módon fogalmazták meg a jogszabályok a „deviza alapú” szerződés fogalmát, DE csak 2010-től!

Mivel a panasz szerint, álláspontunk az, hogy a devizahitelek elnevezés sokféle, és egymástól lényegesen eltérő jogviszonyt jelentenek, a valóságban pedig egymástól eltérő tartalmú, és eltérő jogokat és kötelezettségeket tartalmazó, valamint eltérő jog- és gazdasági következményekkel járó jogviszonyokra is alkalmazott egységesítő elnevezés, ezért e jogviszonyok, mint adóscsoportok számára értékesített pénzügyi termékek feltárása, és megismerése nélkül a Kúria jogot alkotott, és nem csupán értelmezett egy jogviszonyt. Mivel ezek a jogviszonyok eltérő tartalmúak. Valójában a Kúria nem egy jogalkalmazói jogbizonytalanságot jogszabály-alkotói következetlenséget javít, hanem jogot alkot. És megakadályozza azt, hogy ezt az adós állítsa, és bizonyítsa is egy egyedi perben.

124 pont

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ezek a feltételek a Tv.-nyel összefüggésben nem állnak fenn. A „deviza alapú” szerződések tömegesen jöttek létre, lényegük közismert, az ilyen szerződés fogalmát a jogalkotó rögzíti, és az nem minősül eleve értelmezhetetlennek.

Álláspontunk szerint sem a közbeszédben, sem a köznyilvánosságban, és a jogalkalmazók előtt nem ismert, nem hogy közismert lenne a devizahitel valódi tartalma. Különösen az, hogy ezek forrás, és fedezet nélküli forintHITELEK. Közismerten így a bank hitelt sem nyújthatna. Ez közismert. Az nem, hogy a szintetikus tőke, a szintetikus deviza ellentételezhet ilyen forinthitelt a bankok gyakorlatában. DE NEM TÖRVÉNYESEN, HA AZT A BANK NEM ÖSSZETETT PÉNZÜGYI TERMÉKKÉNT, NEM BEFEKTETÉSSSEL VEGYES HITELKÉNT, HA AZT NEM A BEFEKTETÉSSSEL VEGYES HITELKOCKÁZAT FELMÉRÉSÉVEL, HA NEM ERRE VONATKOZÓ TÁJÉKOZTATÁSSAL, HA NEM AZ ILYENRE HITELRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK ÉRTÉKESÍTÉSI NORMÁI SZERINT, HA EZT KORLÁTLANUL, HITELKOCKÁZATI ELEMZÉSEK NÉLKÜL, ADÓSKOCKÁZATOK KEZELÉSE NÉLKÜL, HA A BIZTOSÍTÉKOT NYÚJTÓ ZÁLOG-LEÉRTÉKELŐDÉS KEZELÉSE NÉLKÜL, HA EZT KORLÁTLAN ÁRFOLYAMVESZTESÉG ELŐÁLLÍTÁSÁVAL, ÉS KORLÁTLAN KAMAT ÉS KÖLTSÉG EMELÉSSSEL ÉRTÉKESÍTI A BANKRENDSZER KARTELBEN. Ezért ezek a szerződések létre sem jöttek!

Most azért van szükség a forintosításhoz devizaforrásra, mert a szintetikus deviza (valójában egy fiktív befektetés az ügyfél devizatőke nyilvántartásával) nem forrás, és nem fedezet. Az adósok számára ennek a szintetikus tőkének a mibenléte már közismert. Nem úgy a jogalkalmazók számára.

Tisztelettel

